

TAMPEREEN TEKNILLINEN YLIOPISTO

HYVINVOINTIKORTTELI

HYVINVOINTIA TUKEVAA ASUMISTA TAMPEREEN ETELÄPUISTOSSA

TAMPEREEN TEKNILLINEN YLIOPISTO

DIPLOMITYÖ

OUTI KESKINEN

TAMPEREEN TEKNILLINEN YLIOPISTO

TAMPEREEN TEKNILLINEN YLIOPISTO
TAMPERE UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

ARKKITEHTUURIN KOULUTUSOHJELMA
SCHOOL OF ARCHITECTURE

ASUNTOSUUNNITTELU
HOUSING DESIGN

Outi Keskinen

HYVINVOINTIKORTTELI

Hyvinvointia tukevaa asumista Tampereen Eteläpuistossa

Diplomityö

Tarkastaja: Tutkijatohtori Jyrki Tarpio
Aihe ja tarkastaja hyväksytyt tiedekunnassa 26.3.2018

Tampere 2018

Ulkoasu, kuvat ja taitto: Outi Keskinen

Sivumäärä: 46

Avainsanat: arkkitehtuuri, asuntosuunnittelu, hybridikortteli, hyvinvointi, palveluasuminen

ALKUSANAT

Minua on kiehtonut arkkitehtipiirinteni alkuaajoista saakka, kuinka suuri vaikutus ympäristön suunnittelulla on ihmisten hyvinvointiin. Nautin itse valtavasti inspiroivassa ympäristössä liikkumisesta, yksityiskohtien tarkkailusta ja paikan tunnelman aistimisesta. Mielestäni kiinnostavimmilla rakennetun ympäristön paikoilla on jokin tarina, historiallinen konteksti, johon on ehkä lähdetty rakentamaan jotain uutta yhdistäen se kiehtovalla tavalla vanhaan. Yhtä lailla minua ihastuttavat alueet, joissa on leikitty muillakin toisilleen vastakohtaisilla elementeillä: urbaani ja vehreä, pelkistetty ja rönsyilevä, raskas ja keveä, suljettu ja avoin. Ympäristön viihtyisyys muodostuu mielestäni pitkälti rakennusten väliin jäävien tilojen sarjoista, mielenkiintoisista kulkureiteistä ja vaihtelevasta mittakaavasta, jossa elävällä luonnolla on annettu reilusti tilaa rakennetun ympäristön virkistäjänä. Oma asumisen ideaalini onkin asua rauhallisesti ja luonnonläheisesti, mutta lähellä kaupungin aktiviteettejä, harrastusmahdollisuuksia ja tapahtumia.

Mielestäni yhtä tärkeää kuin ympäristön viihtyisyys ja kauneus on ympäristön toiminnallisuus ja virikkeellisyys. Mielenkiintoisimmissa kaupunkiympäristöissä asuminen yhdistyy palveluihin, tapahtumiin, kulttuuriin ja kaupunkiaktivismiin. Parhaimmillaan kaupunkilaiset tuntevat asuinalueen omakseen, puolustavat ja kehittävät sitä ja järjestävät katufestivaaleja, konsertteja ja muita tapahtumia. Diplomityössäni yksi keskeisistä teemoista onkin ollut katutilan aktivoiminen ja yhteisten palvelutilojen järjestäminen keskeisten kävelyreittien varrelle, keskusaukion ympärille. Olen halunnut työssäni aktivoita korttelien sisäpihoja yhteiseen ajanviettoon, ja tuoda sisäpihojen vehreille kansipihoille elämää. Kritisoin myös vahvasti sitä, että kerrostaloasunnot tehdään usein kaikille sopiviksi ja saman mallin mukaan. Olen halunnut herätellä työlläni ajatuksia yksilöllisemmästä kaupunkiasumisesta, jossa asunto palvelee asujansa tarpeita tarjoten esimerkiksi yksityisyrittäjälle oman toimipisteen asunnon yhteydessä tai perheelle suoran yhteyden leikkipihalle ja asuntoon kuuluvan yksiön omalla sisäänkäynnillä.

Ihmisen hyvinvointi on aina henkilökohtainen, kokemusperäinen ja alati muuttuva olotila, johon vaikuttavat lukuisat tekijät terveydentilasta sosiaaliin suhteisiin. Olen tässä diplomityössäni pyrkinyt löytämään muutamia hyvinvointiin negatiivisesti vaikuttavia piirteitä, jotka yhdistävät monia kaupunkilaisia: hektinen elämäntyyli, stressaava työ, yksinäisyys, ikääntyminen ja sen myötä omatoimisuuden heikentyminen, vaikeus yhdistää perhe-elämä työntekoon ja vaikeus löytää aikaa ja energiaa harrastamiselle ja liikkumiselle arjen kiireiden keskellä. Samalla olen pohtinut, miten arkkitehtuurin keinoilla voitaisiin parantaa ihmisten hyvinvointia, luomalla monipuolisempia ja joustavampia asumisen ratkaisuja, joissa arjen haasteisiin olisi saatavilla apua helposti oman taloyhtiön kautta, ja jossa liikunta- ja harrastusmahdollisuuksia löytyisi helposti omasta korttelista. Suunnittelemani palvelukonsepti tarjoaa paitsi tiloja kohtaamiselle, harrastamiselle ja yhdessä tekemiselle, myös yksilöitäviä palvelupaketteja asumisen tueksi niitä tarvitseville.

Hyvinvointikortteli on kompleksinen hybridikorttelikonaisuus, jossa monipuolinen asuontypologia yhdistyy hyvinvointia tukeviin ja arkea sujuvoitaviin palveluihin, ja jossa kaupunkiasuminen on toteutettu mahdollisimman luonnonläheisesti tarjoten asukkaille runsaasti erityyppisiä viherrakentamisen ratkaisuja maantasosta kattopuutarhoihin. Työ yhdistää monia itselleni tärkeitä aiheita ja tarjoaa yhden ratkaisumallin tulevaisuuden kaupunkikortteleiden kehittämiseen, jossa keskeisenä tavoitteena on tarjota erilaisia mahdollisuuksia kaupunkilaisten hyvinvoinnin parantamiseen.

KIITOKSET

Haluan kiittää ohjaajaani ja työn tarkastajaa Jyrki Tarpioita kannustuksesta ja avusta työn läpi viemisessä alusta loppuun saakka. Lisäksi haluan kiittää muita vierailevia ohjaajia ja kommentoijia TTY:n arkkitehtuurin laitokselta.

Haluan kiittää työnantajaani Petteri Nevaa avusta projektin alullepanemisessa ja yhteistyökumppaneiden hankinnassa ja Nevan toimistoa työn sponsoroinnista. Lisäksi haluan kiittää koko työporukkaa tuesta, kannustuksesta ja keskusteluista projektin aikana.

Haluan kiittää projektini rahoittajia YH-koteja ja Tampereen Vuokratalosäätöä työni tukemisesta.

Lisäksi haluan kiittää lähipiiriäni ja ystäviäni tuesta ja avusta. Erityiskiitokset haluan osoittaa Epulle loppumattomasta tuesta.

TIIVISTELMÄ

Diplomityöni aiheena on urbaani hyvinvointikortteli, jossa hyvinvointia tukevat palvelut yhdistyvät monimuotoiseen asuntotyyppivalikoimaan ja monitasoiseen runsaaseen kaupunkiluontoon. Korttelissa eri sukupolvia ja elämänvaiheita edustavat asukkaat asuvat tiiviisti ja yhteisöllisesti kaupungissa, kolmesta pienkorttelista muodostuvalla alueella. Asuminen yhdistyy alueella hybridimäisesti erilaisiin arkea helpottaviin sekä hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä tukeviin palveluihin, kuten liikuntatiloihin, kortteliravintolaan, päiväkotiin sekä työ- ja harrastustiloihin. Palvelutarjonnan lisäksi kortteli tarjoaa asukkailleen loistavat puitteet aktiiviseen arkeen, harrastamiseen ja itsensä toteuttamiseen. Korttelin tavoitteena on tukea monipuolisesti asukkaidensa hyvinvointia arjessa ja tehdä terveellisestä, yhteisöllisestä ja elämyksellisestä arkielämästä helposti saavutettavaa. Asuminen urbaanisessa korttelissa on suunniteltu mahdollisimman luonnonläheiseksi, ja korttelista löytyykin runsaasti viheralueita useissa eri tasoissa ja eri yksityisyysasteilla.

Kaupunkiviljelypalstoilla asukkaat pääsevät kasvattamaan itselleen lähiruokaa, ja korttelista löytyy lisäksi yhteiskäyttöisiä liikuntavälineitä, leikkikaluja, polkupyöriä ja sähköautoja, joten liikuminen ja harrastaminen on helppoa eikä kaikkea tarvitse omistaa itse. Asukkaan omiin tarpeisiin räätälöivät palvelupaketit ruokapakettipalvelusta lastenhoitoon tarjoavat arjen apua esimerkiksi kiireisille ja liikuntarajoitteisille, ja kuntoutuspalvelut tukevat ikäihmisten kotona asumista mahdollisimman pitkään. Palvelutarjonnassa on huomioitu kaikenikäiset ja eri elämänvaiheissa olevat kaupunkilaiset ikäihmisistä lapsiperheisiin ja nuoriin aikuisiin, ja tavoitteena onkin houkutella alueelle monipuolisesti kaikenikäisiä asukkaita. Suuri osa korttelin yhteis- ja palvelutiloista on avoinna koko kaupungin käyttöön, ja tilat toimivat kaupunkilaisten yhteisinä tapahtuma-, kohtaamis- ja oleskelupaikkoina. Lisäksi korttelin asukkailla on käytössään yhteiset kattosaunatilat kattopuutarhoineen ja huikeine järvinäköaloineen.

Korttelista löytyy laaja valikoima erilaisia asuntotyyppisiä eri asuintarpeisiin ja elämänvaiheisiin. Osa maantasokerroksen kivijalka-asunnoista on kaksikerroksisia tai parvella varustettuja, huonekorkeudeltaan reiluja omakotiasuntoja, johon kuuluu oma pieni piha-alue. Suoraan kävelykadulle aukeavat kivijalka-asunnot soveltuvat hyvin esimerkiksi työskentelyasunnoiksi, joissa katutaso verstaasmaista työtilaa voi käyttää vaikkapa asukkaan yrityksen toimipisteenä tai ateljee- ja näyttelytilana. Pihakansitasolla asunnot aukeavat suoraan vehreälle kansipihalle tarjoten pientalomaisia piirteitä urbaaniin perheasumiseen. Ylemmistä kerroksista löytyy perinteisempiä asuntotyyppisiä yksioista neliöihin, suurempien asuntojen soveltuessa hyvin perheille tai kimppa-asumiseen. Asunnot ovat pohjaratkaisuiltaan ja pinta-aloiltaan tehokkaita mahdollistaen kohtuuhintaisen asumisen korttelissa kaikille kaupunkilaisille. Lisäksi runsaat yhteistilat, yhteispihat ja lisäpalvelut tarjoavat asukkaille oman asunnon neliöitä runsaammin oleskelutilaa niin sisätiloissa kuin pihallakin. Asuntosuunnittelussa tavoitteena onkin luoda runsas valikoima erilaisia asuntoja erityyppisille asukkaille sekä eri elämäntilanteisiin, ja monipuolistaa kerrostalojen perinteistä asuntotopologiaa.

ABSTRACT

The topic of my master's thesis is an Urban City Block for Wellbeing in which welfare supporting services are combined with a great variety of apartment types and an abundant amount of city nature in different levels. The building complex connects citizens from different generations and life situations living together in a compact area of three apartment blocks. This hybrid block combines living with different services providing help and support in everyday life. It also encourages people for communal way of living and provides welfare supporting activities such as spaces for different sport activities, a restaurant, a kindergarten and spaces for work and recreation. Besides these services the block provides great opportunities for active everyday life, recreational activities and self-actualization. The attempt of the block is to support wellbeing of its residents in multiple ways and make a healthy, communal and memorable life style easy to reach. There are multiple different types of city nature in different levels from ground to rooftop and living in the block is designed to be as natural as possible.

In the urban gardening patches the residents can grow their own local food. There are also mutual sports equipment, toys, bicycles and electric cars, so exercising and moving around is easy. All the residents have a possibility for customized service unity including anything they need from food package service to childcare, being especially useful for busy people, families with children, elderly or people with mobility restrictions. Rehabilitation and housekeeping services help elderly to live at home as long as possible. With the variation of services, the block takes into account all age groups and people with different needs and life situations from elderly to families with children and young adults, trying to tempt people from different generations to live together in the area. Most of the common spaces and services in the block are public and open for everyone in the city working as common spaces for hanging out, arranging and participating events and getting together with other people. In addition, the residents of the block have common rooftop gardens with sauna facilities provided with a wonderful lake view.

In the city block there are various types of apartments for different needs and life situations. Part of the ground floor apartments are two-story high or include a loft and have a private little yard and entrance. There are also two-level ground floor apartments that can be used as working apartments, the ground floor working for example as a studio space for creative work and exhibitions or as an office space for a company. In the level of the courtyard deck the apartments open straight to the green deck giving detached house type of features to the urban family apartments. In upper floors there is a variation of more traditional apartments from small studios to bigger apartments working as family apartments or shared apartments. The apartments are organized and sized efficiently providing reasonably priced apartments for all the citizens. Numerous common spaces, shared yards and additional services supply the residents a lot of extra space both indoors and outdoors along with their personal space. The attempt of the residential design is to offer a great variation of different types of apartments for different types of people in different life situations, simultaneously diversifying the traditional apartment typology in urban apartment houses.

SISÄLTÖ

1.	JOHDANTO	8
1.1.	Työn sisältö	9
1.2.	Aiheen rajausta ja suunnitteluprosessi	10
1.3.	Suunnittelun alueen valinta ja yhteistyökumppanit	12
1.4.	Työn tavoitteet	13
2.	HYVINVOINTIA KAUPUNKIASUMISEEN	14
2.1.	Kaupunkiasuminen murroksessa	15
2.2.	Hyvinvointi suunnittelun lähtökohtana	16
2.2.1.	Hyvinvoinnin käsite	16
2.2.2.	Hyvinvointi ja ympäristö	16
2.2.3.	Suunnittelun keinoja hyvinvoinnin lisäämiseen	17
2.2.3.1.	Monipuolisuutta asuntotyyppologiaan	17
2.2.3.2.	Palvelut asumisen tukena	19
2.2.3.3.	Kaupunkiluonto osana hyvinvointia	20
3.	SUUNNITTELUALUE	22
3.1.	Historiasta nykypäivään	23
3.1.1.	Suunnittelun alueen historia	23
3.1.2.	Suunnittelun alueen nykytila	24
3.2.	Kohti tulevaisuutta	26
3.2.1.	Arkkitehtikilpailu ja kaavoitusprosessi	26
3.2.2.	Alueellisia lähtökohtia suunnittelulle	28
3.2.3.	Säästää vai purkaa?	30
4.	KONSEPTISUUNNITELMA	31
4.1.	Rakennuskompleksi	32
4.1.1.	Suunnitelman sovittaminen ympäristöön	32
4.1.2.	Massoittelu ja tilaohjelma	34
4.2.	Palvelut	36
4.2.1.	Palvelutilat ja aukio	36
4.2.2.	Palvelukonsepti	38
4.3.	Asuminen	39
4.3.1.	Asuminen ja työ	39
4.3.2.	Urbaani perheasuminen	41
4.3.3.	Yhteiset tilat asunnon jatkeena	43
4.4.	Monitasoinen kaupunkivihreä	44
	Loppusanat	46
	LIITTEET	
	Laajuustiedot ja asuntojakauma	47
	Lähdeluettelo	49
	Planssi-pienennökset	51

JOHDANTO

1.1 TYÖN SISÄLTÖ

Tämän diplomityön aiheena on urbaani hyvinvointikortteli – hybridikorttelikonaisuus, joka yhdistää rikkaan ja monipuolisen asuntotyyppivalikoiman hyvinvointia tukeviin palveluihin mahdollistaen samalla luonnonläheisen asumisen kaupunkialueella. Työ koostuu hyvinvointiteemaa pohjustavasta ja työskentelyprosessia kuvaavasta kirjallisesta osiosta sekä korttelisuunnitelmasta Tampereen keskusta-alueelle.

Diplomintyöni kirjallinen osio muodostuu neljästä luvusta. Ensimmäisessä luvussa esittelen työn sisällön ja avaan suunnitteluprosessini alkuvaiheita lähtien aiheen valinnasta ja suunnittelutontin löytymisestä sekä rahoituksen hankkimisesta, edeten aiheen rajaamiseen ja konseptin kehittymiseen suunnitteluprosessin aikana. Esittelen lyhyesti työni tavoitteet ja suunnittelun tärkeimmät lähtökohdat ja esittelen projektiini liittyvät yhteistyökumppanit.

Toisessa luvussa taustoitän suunnittelutyötäni käsittelemällä kaupunkilaisten hyvinvoinnin ja arkkitehtuurin suhdetta suunnittelijan näkökulmasta. Esittelen luvussa lyhyesti muutamia globaaleja ilmiöitä, jotka vaikuttavat yhteiskuntarakenteen muuttumiseen ja samalla muuttavat myös asumisen tarpeita. Analysoin asuntotyyppologioita nykypäivän rakennussuunnittelussa ja pohdin uusien asuntotyyppologioiden mahdollisuuksia kaupunkiasumisen kehittämisen keinona. Lisäksi pohdin hyvinvoinnin käsitettä ja tutkin arkkitehtisuunnittelua vaikutuskeinona hyvinvointia tukevaan arkielämään kaupungissa.

Kirjallisen osion kolmannessa luvussa analysoin suunnittelualueen ominaisuuksia ja sijaintia suhteessa muuhun kaupunkirakenteeseen. Esittelen suunnittelutontin värikkäitä vaiheita historiasta nykypäivään, pohtien samalla arvovalintoja tontin vanhojen kiinteistöjen säilyttämisestä tai purkamisesta. Luvun lopussa esittelen katsauksen alueen tulevaisuuden kehityssuunnitelmiin. Neljännessä luvussa esittelen hyvinvointikorttelin konsepti-ideaani tarkemmin ja osoitan, millä suunnittelun keinoilla hyvinvointia voitaisiin mielestäni kaupunkiasumisessa edistää. Esittelen kortteliin sijoituvia palveluita ja asumisen teemoja, ja pohdin esimerkiksi sujuvan arjen ja omaehtoisen yhteisöllisyyden vaikutusta kaupunkilaisten hyvinvointiin. Esittelen luvussa lisäksi konseptin realisoitumisprosessin ideatasolta rakennuskompleksiksi, jossa konsepti-idean ja massoittelevuorovaikutuksesta ja toimintojen sijoittumisen suhteesta toisiinsa syntyi uudentyypinen, monitasoinen korttelirakenne. Korttelikonseptin kehityksen lisäksi esittelen luvussa konseptitasolla erilaisia hyvinvointia tukevan asuntosuunnittelun suunnitteluratkaisuja edeten asuntotyyppivalikoimasta yksittäisen asunnon sisäisiin suunnitteluratkaisuihin.

1.2 AIHEEN RAJAUS JA SUUNNITTELUPROSESSI

Aloitin diplomityöni suunnitteluprosessin laatimalla alustavan korttelikonseptin itseäni kiinnostavista aiheista miellekarttojen ja idealistojen avulla. Ensimmäisessä vaiheessa korttelikonsepti sisälsi reilusti myöhemmin pois karsiutuneita ideoita esimerkiksi ekologisesta kaupunkiasumisesta, jossa voitaisiin hyödyntää omavaraista energiantuotantoa. Hyvinvointiteema oli alusta asti yksi korttelikonseptini kulmakivistä, ja se valikoituikin lopulta koko työn kantavaksi aiheeksi. Alusta asti oli selvää, että halusin luoda asuinkorttelikonseptin, joka yhdistäisi asumista kiinnostavalla tavalla hyvinvointia tukeviin palveluihin. Halusin korttelialueella sijaitsevien palveluiden kannustavan ihmisiä hyvinvoinnistaan huolehtimiseen, toistensa kohtaamiseen ja yhdessä tekemiseen. Palvelutilojen lisäksi halusin tarjota korttelin asukkaille erilaisia sujuvaa arkielämää tukevia lisäpalveluita, jotka toisivat tukea ja apua esimerkiksi lapsiperheiden kiireiseen arjen pyörytykseen tai parantaisivat ikäihmisten mahdollisuuksia asua kotona mahdollisimman pitkään.

Luonnon ja rakennetun kaupunkiympäristön välinen yhteys oli tärkeä osa konseptiani alkuvaiheesta lähtien, ja halusin luoda ihmisille mahdollisuuden vehreään, puistomaiseen asuinympäristöön, jossa ainakin osa asunnoista avautuisi suoraan pihalle. Ensimmäisenä ajatuksena oli keskellä kaupunkia sijaitseva kylämäinen ekokortteli, jossa ihmiset eläisivät yhteisöllisesti ja luonnonmukaisesti. Ajatukseni oli, että korttelikylässä voitaisiin järjestää erilaisia tapahtumia, jotka toisivat samanhenkisiä ihmisiä yhteen myös korttelin asukaskunnan ulkopuolelta, ja jossa vieraat voisivat myös majoittua. Pikkuhiljaa kyläidylli kuitenkin realisoitui urbaanimmaksi kaupunkikortteliksi, joka tarjoaa mahdollisuuksia omaehtoiseen yhteisöllisyyteen asukkaiden niin halutessa, mutta josta löytyy tilaa myös tarvittavalle yksityisyydelle. Korttelissa voi etsiä ihmisten pariin ja harrastaa, mutta alue pysyy kuitenkin pääasiassa asumiselle rauhoitettuna, vierailijoiden käyttäessä palveluita rajoitetusti niiden aukioloaikoina.

Asuntotuotannon monipuolistaminen oli yksi itseäni paljon kiinnostaneista teemoista jo suunnitteluprosessin alkuvaiheessa. Tavoitteenani oli luoda monipuolinen valikoima asuntoja, jotka tarjoaisivat hyviä suunnitteluratkaisuja esimerkiksi urbaaniin perheasumiseen, yhteisölliseen kimppa-asumiseen ja asumisen ja työn yhdistämiseen. Yksi alkuajatuksistani oli suunnitella kolme erilaista korttelia eri asumisen teemoilla, mutta suunnitteluprosessin edetessä tuntui luontevammalta jaotella asuntotyyppologioita vertikaalisessa suunnassa, asuntotyyppien vaihtuessa maantasaasta ylempiin kerroksiin siirryttäessä.

Yksi suurista haasteista suunnitteluprosessin varrella oli tämän päivän asumisen realiteettien ja omien visioideni yhteensovittaminen. Halusin vastata suunnitelmallani asuntotuotannon kysyntään, ja esimerkiksi korttelillinen perheasuntoja tuntui mielestäni epärealistiselta idealta asuntotilastojen valossa, joiden mukaan pienten asuntojen kysyntä jatkaa kasvuaan, kun taas suurempien asuntojen tuotantotarve on huomattavasti maltillisempaa (Tampereen asuntotuotantoarvio vuosille 2016-2018, s.4). Lisäksi halusin painottaa korttelin kohtuuhintaisuutta ja saavutettavuutta kaikille kaupunkilaisille. Päädyin ratkaisemaan ongelman tarjoamalla suunnitelmassani reilusti myös pienempiä ja tehokkaampia asuntoja sekä ylempien kerrosten perinteisempään asuntovalikoimaan että maantason uudenlaisten asuntotyyppien joukkoon. Kimppa-asuminen erityisenä suunnittelun teemana putosi pois korttelin asuntotyyppivalikoimasta, kun koko korttelista muodostui paljon yhteistiloja ja yhteisiä piha-alueita sisältävä, tiivis ja yhteisöllinen asuinkompleksi.

Alkuvaiheessa konseptisuunnitelmani pursusi ideoita, joista vahvimmat ja itseäni kiinnostavimmat nousivat lopulta tärkeimmiksi, konseptin kirkastaviksi kulmakiviksi. Aiheen rajaaminen olikin yksi suunnitteluprosessin haastavimmista vaiheista, sillä intoa olisi riittänyt vielä monien aihepiirien tutkimiseen. Hyvinvointikorttelin käsite kehittyi suunnitteluprosessin aikana epämääräisestä ajatuksesta selkeiksi suunnitteluratkaisuiksi, ja tilaohjelman ja massoitteuideoiden yhteensovittamisesta syntyi mielenkiintoinen, monitasoinen korttelirakenne. Rakennuksen arkkitehtoninen ilme syntyi vasta suunnittelun loppuvaiheessa, konsepti-idean ohjaillessa suunnittelua. Pitkän suunnitteluprosessin myötä konsepti hioutui lopulliseen muotoonsa, jossa hyvinvointikortteli yhdistää sopivalla tavalla itseäni kiinnostavia ja kaupunkiasumista monipuolistavia ja kehittäviä teemoja realistiseksi, kohtuuhintaiseksi ja toteuttamiskelpoiseksi korttelikokonaisuudeksi. Suunnittelemani hyvinvointikortteli tarjoaa asukkailleen ja kaupunkilaisille hyvinvointia arkkitehtonisesti laadukkaana, omaleimaisen korttelisuunnitelman muodossa, jossa arkea helpottavat ja hyvinvointia tukevat palvelut yhdistyvät monipuoliseen asuntovalikoimaan, rakennetun ympäristön yhdistyessä luontoon useilla eri tasoilla maantasosta aina rakennusten katoille saakka.

1.3 SUUNNITTELUALUEEN VALINTA JA YHTEISTYÖKUMPPANIT

Diplomityöni suunnittelualueeksi valikoitui jo alkuvaiheessa Tampereen Eteläpuiston pohjoispuolella sijaitseva suunnittelutontti, jonka sain työpaikkani Arkkitehtitoimisto Neva Oy:n kautta esitelyäni alustavia korttelikonsepti-ideoitani esimiehelleni. Toimistolla oli aikaisemmin tehty alustavia suunnitelmia tontille yhteistyössä YH-Kotien ja Tampereen Vuokratulosäätiön kanssa, joten oli luontevaa ehdottaa yhteistyön jatkamista diplomityön muodossa. Aloitin työni täysin puhtaalta pöydältä, pääsin esittelemään alustavia ideoitani molemmille rakennusliikkeille, ja projekti lähti liikkeelle Neva Arkkitehtien toimiessa yhtenä työn rahoittajana rakennusliikkeiden lisäksi. Suunnittelutontti sopi sijainniltaan täydellisesti konsepti-ideaani, sillä se sijaitsi lähellä keskustaa eikä siten kaivannut kaupallisia palveluita, ja lisäksi alue sijoittui kaupunkikuvallisesti kiinnostavalle rajavyöhykkeelle urbaanin keskusta-alueen ja vehreän puistoalueen väliin. Lisäksi tontin läheisyydessä oli jo valmiiksi hyvinvointi-ideologiaa tukevia palveluita, kuten minigolfrata, urheilukenttä sekä laajat ulkoilumaastot.

Sopivan suunnittelualueen löydyttyä aloitin diplomityöprosessin syksyllä 2017 tutustumalla huolellisesti suunnittelualueeseen ja sen vaiheisiin historiasta tulevaisuuden suunnitelmiin. Alue osoittautui mielenkiintoiseksi ja haastavaksi suunnittelukohteeksi, sillä alun perin Eteläpuiston arkkitehtikilpailun voittajaehdotusten perusteella tehty kaavaehdotus oli kumottu Hämeenlinnan hallinto-oikeuden toimesta, ja Eteläpuiston alueen tulevaisuus on yksi kiistanalaisimmista kaa-voitushankkeista Tampereen alueella etenkin ranta-alueen rakentamisen osalta. Vierailin tontilla suunnitteluprosessin myötä muutama otteeseen, ja pääsin suunnittelualueeni korttelitaiteilijana ja -talonmiehenä toimivan Mika Pettissalon opastuksella vierailemaan alueen vanhoissa rakennuksissa. Pettissalolta sain myös arvokasta tietoa tontin historiasta, nykytilanteesta ja tulevaisuuden tarpeista ja toiveista suunnittelualueella, ja näillä eväillä pääsin hyvin alkuun suunnitteluprosessisani.

1.4 TYÖN TAVOITTEET

Haluan tällä diplomityölläni herätellä ajatuksia monipuolisemman asuntotypologian mahdollisuuksista kaupunkikerrostaloissa. Samalla haluan esitellä uudenlaisen lähtökohdan kaupunkien asuntosuunnittelun taustalle – kokonaisuuden, jossa lähtökohtana on koko korttelin tasolla asukkaiden hyvinvointi korttelin palvelutarjonnasta yksittäisiin asuntoihin saakka – tinkimättä kuitenkaan asumisen tehokkuudesta ja kohtuuhintaisuudesta. Mielestäni asuntotuotannon kehittämisprosessi lähtee liikkeelle jo korttelirakenteesta: palveluiden ja asumisen luonteesta, sijainnista ja suhteesta toisiinsa sekä julkisuusasteiltaan vaihtelevien tilasarjojen ryhmittymästä, joka tarjoaa mahdollisuuksia yksityisyydelle, ihmisten kohtaamiselle ja yhteiselle ajanvietolle sopivassa suhteessa. Korttelikokonaisuuden huolellisella suunnittelulla saadaan määriteltyä koko korttelin identiteetti, ja luodaan monipuolisia kaupunkikorttelikokonaisuuksia elävään ja muuntuvaan kaupunkiympäristöön.

Tämä hybridikortteli pyrkii vastaamaan moneen tämän päivän ja tulevaisuuden suunnittelun haasteeseen, joita ovat esimerkiksi palveluiden ja asumisen yhdistäminen samaan korttelihankkeeseen yhtenäiseksi kokonaisuudeksi, ihmisten hyvinvoinnin tukeminen arjessa arkkitehtuurisuunnittelun keinoin, asuntotuotannon monipuolistaminen erilaisten ihmisten vaihteleviin tarpeisiin sekä mielenkiintoisen, aikaa kestävän ja kaupunkikuvaa rikastuttavan asuinympäristön luominen. Esittelen tällä diplomityölläni yhden ratkaisumallin Tampereen Eteläpuistoon, mutta mielestäni suunnitelmani kantavat ideat ovat hyvin sovellettavissa myös muihin kaupunkiympäristöihin, alueille jossa ydinkeskusta vaihtuu hieman rauhallisemmaksi kaupunginosaksi, mutta urbaanille ja tehokkaalle kerrostalorakentamiselle on tarvetta. Itse näen hyvinvointiin painottuvan asuntosuunnittelun, asumiseen liittyvän palvelutarjonnan ja aiempaa monipuolisemman asuntotuotannon kasvavina trendeinä, joille riittää varmasti kysyntää myös tulevaisuudessa.

HYVINVOINTIA KAUPUNKIASUMISEEN

2.1 KAUPUNKIASUMINEN MURROKSESSA

Suomalaisten kaupunkien asuntotuotanto on mielestäni säilynyt melko yhdenmukaisena ja perinteisen kaavan mukaisena jo pitkään, vaikka yhteiskunta on muilta osin muuttunut melko radikaalisti viime vuosikymmenten aikana. Kasvava kaupungistuminen, väestön ikääntyminen, teknologian kehitys ja työn pirstoutuminen muuttavat maailmaa jatkuvasti, ja yhteiskuntarakenteen muutokset esimerkiksi työelämässä heijastuvat asumiseen monin tavoin. Kun etänä työpaikalta tehtävien töiden määrä kasvaa, kodin rooli laajenee vapaa-ajanviettopaikasta myös työskentelytilaksi. Väestön ikääntyessä on välttämätöntä pohtia, miten omassa kodissa olisi mahdollista asua pidempään hyödyntäen esimerkiksi digitalisaation mahdollisuuksia palveluasumisen tukena. Kaupunkeihin muuttaa aiempaa enemmän myös lapsiperheitä, ja perhemuodot moninaistuvat erilaisten uusperhe- ja vuorotteluvanhemmujärjestelmien myötä. Samalla yhä useampi kaupunkilainen asuu yksin, ja asumiskustannusten ollessa korkeita kasvaa erilaisten yhteistilojen ja jakamistalouden rooli tulevaisuudessa entisestään. Tulevaisuuden asuntosuunnitteluun liittyikin runsaasti erilaisia, monimuotoisia haasteita asumistarpeiden muuttuessa yhä yksilöllisemmiksi ja yhä useampien yhteiskunnallisten ilmiöiden heijastuessa asumiseen.

Asuntotyypit jaotellaan Suomessa edelleen melko karkeasti perinteisiin typologioihin kerrostaloasunnoista pientaloihin, eikä niitä juuri sekoiteta keskenään. Muutamit pilottihankkeet ovat viime vuosina tutkineet uudentyyppejä kerrostalorakentamisen malleja, kuten uusloft-asuntoja ja ryhmärakennuttamiskohteita, ja trendikkäiksi nousseet kaupunkipientalot alkavat jo vakiinnuttaa asemaansa uudenaikaisena, omakotitalomaisena kaupunkiasumisen muotona. Silti mielestäni etenkin kerrostaloasunnot suunnitellaan edelleen hyvin pitkälti saman kaavan mukaan. Suomessa kasvava osa väestöstä asuu yhden hengen talouksissa (Rönkä 2017) ja yksöiden kovan kysynnän kasvattaessa asumiskustannuksia pyritään ongelmaan vastaamaan suunnittelemalla mahdollisimman pieniä ja tehokkaita asuntoja, jotka eivät kuitenkaan vastaa kaikkien kaupunkilaisten asuntotarpeita, puhumattakaan asumisunelmista. Tehokkuudesta tinkimättä voitaisiin mielestäni perinteisten asuntotyyppien rinnalle suunnitella myös erilaisia kerrostaloasuntotyyppisiä, jotka palvelisivat paremmin esimerkiksi lapsiperheiden tai pienyrittäjien tarpeita tai tarjoaisivat asukkailleen omakotitalomaisen asumisen piirteitä, kuten suuremman yhteyden pihalle ja luontoon ja enemmän tilaa kodinhoidolle ja tavaroiden säilytykselle.

Sosiaalinen kanssakäyminen ja ihmisten kohtaaminen arjessa ovat yksi merkittävimmistä ihmisen hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä. Kun asumisen palvelutarjonta lisääntyy entisestään esimerkiksi kotirobottien ja kotiinkuljetuspalveluiden myötä, ihmisten ei enää tarvitse liikkua kodin ulkopuolella hoitamassa välttämättömiä jokapäiväisiä askareitaan. Etenkin liikuntarajoitteisilla ja vanhuksilla palvelutarjonta voi jopa pahentaa yksinäisyyden kokemista, jollei kodin lähiympäristö tarjoa luontevasti mahdollisuuksia sosiaaliseen kohtamiseen. Yksi kaupunkiasumisen tulevaisuuden haasteista onkin yksinäisyyden ja syrjäytymisen ennaltaehkäisy asuntokuntien pienentyessä jatkuvasti. Rönkä esittää artikkelissaan Kaupunkiasumisen uusi normaali (2017) yhteisöllisten kortteleiden kasvattavan tulevaisuudessa suosiotaan. Näissä kortteleissa asukkaat asuvat yksin tai kaksin, mutta omien neliöiden tarve ja yksinäisyys vähenevät, kun hyödykkeitä jaetaan koko korttelin kesken ja palvelut kuuluvat osaksi vuokraa.

2.2 HYVINVOINTI SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHTANA

2.2.1 HYVINVOINNIN KÄSITE

Hyvinvointi itsessään on varsin laaja ja kokonaisvaltainen käsite sen kattaessa tietoa kansainvälisistä, kansanterveydellisistä hyvinvointitilastoista aina yhden ihmisen henkilökohtaiseen, kokemuseräiseen olotilaan saakka, joka vaihtelee elämän eri vaiheissa elämäntilanteen mukaan. Haapalan et al. (2015) mukaan hyvinvointi on kasvanut koko ihmisen elinpiiriä koskevaksi teemaksi työstä vapaa-aikaan, josta haetaan laadukasta elämää tukevia eväitä esimerkiksi kulttuurin tai liikunnan keinoin. Joka puolella on saatavilla elämäntapaoppaita ja neuvoja, joiden avulla ihminen voi itse parantaa omaa hyvinvointiaan, ja hyvinvoinnista on kasvanut vahvasti yksilötason asia yhteiskunnallisten hyvinvointitavoitteiden, kuten esimerkiksi köyhyyden poiston rinnalle. Monet kaupungit ovat alkaneet markkinoimaan itseään hyvän arjen tyyssijoina suurten elämysten sijaan, ja Haapalan et al. mukaan hyvinvointi nähdäänkin nyky-yhteiskunnassa ennen kaikkea sujuvana arkisena elämäntilana kokemushakuisuuden sijaan. Ihmisen hyvinvointi onkin varsin laaja-alainen käsite, ja jos käsitteessä otetaan huomioon fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin lisäksi sosiaaliset suhteet ja yhteiskuntajärjestys, voidaan hyvinvoinnin käsitettä pitää hyvin lähellä hyvän elämän käsitettä.

2.2.2 HYVINVOINTI JA YMPÄRISTÖ

Asumme, työskentelemme ja vietämme vapaa-aikaa aina jossakin ympäristössä, ja kyseisen ympäristön viihtyisyys, turvallisuus ja terveellisyys vaikuttaa suoraan fyysiseen terveyteemme ja mielialaamme ja sitä kautta kokonaisvaltaiseen hyvinvointiimme. Suunnittelun keinoilla voidaan vaikuttaa monella tavalla ja tasolla kaupunkilaisten hyvinvointiin, fyysisestä suorituskyvystä henkiseen hyvinvointiin ja sosiaaliseen kanssakäymiseen. Vaikka suunnittelun keinoilla ei voida suoraan vaikuttaa ihmisten toimintaan, käyttäytymiseen tai arkisiin valintoihin, voidaan niillä luoda parempia edellytyksiä ja mahdollisuuksia esimerkiksi sosiaaliseen vuorovaikutukseen, arjen aktiivisuuteen ja omatoimisuuden säilymiseen sekä itsensä toteuttamiseen ja harrastamiseen.

Ympäristösuunnittelun ja hyvinvoinnin yhteys on varsin laaja-alainen, ja suunnittelijoilla on työssään suuri vastuu rakentaa kaupunkiympäristöä, jossa kaupunkilaisten on hyvä elää. Hyvinvointi kaupungissa lähtee liikkeelle koko kaupungin palvelutarjonnasta, identiteetistä, historiasta ja rakennuskannasta. Kaupungin eri alueilla voi myös olla keskenään hyvin erilainen identiteetti ja maine, ja toisinaan esimerkiksi sosiaaliset ongelmat keskittyvät tietyille alueille, kun taas yhteisöllisyys ja kaupunkiaktivismi kukoistavat toisilla alueilla. Suunnittelijalla onkin käsissään sekä suuri vastuu että lukuisat mahdollisuudet hyvän kaupunkielämän puitteiden luomiselle. Kaupungit ja kaupunginosat rakentuvat aina ajan kuluessa, historiallisessa ja kulttuurillisessa kontekstissa, mutta itse uskon, että jokainen uusi rakennus muuttaa ympäristöään, ja jokaiseen suunnitteluprojektiin sisältyy mahdollisuus tarjota alueelle jotain uutta ja aluetta rikastuttavaa.

2.2.3 SUUNNITTELUN KEINOJA HYVINVOINNIN LISÄÄMISEEN

Olen tässä diplomityössäni keskittynyt kolmeen pääteemaan, joiden avulla voidaan mielestäni edistää hyvinvointia kaupunkiasumisessa korttelitasolla: monipuoliseen asuntotyyppivalikoimaan, arkea sujuvoittaviin ja hyvinvointia tukeviin palveluihin asumisen yhteydessä ja luonnonläheiseen asumiseen kaupungissa. Nämä teemat yhteen kietoutuneina tarjoavat mahdollisuuksia asukkaiden yksilöllisempään ja omaa elämäntilannetta tukevaan asumiseen, työn ja asumisen yhdistämiseen mielekkäällä tavalla sekä sujuvampaan arkeen jossa aikaa ja energiaa riittää töiden lisäksi myös harrastamiseen ja itsensä toteuttamiseen. Hyvinvointikorttelissa asukkailla on mahdollisuus omaehtoiseen yhteisöllisyyteen ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen erilaisissa yhteis- ja palvelutiloissa sekä vehreässä luontoympäristössä ympäri korttelia.

2.2.3.1 MONIPUOLISUUTTA ASUNTOTYPOLOGIAAN

Yksi keskeisimmistä tarpeista asuntosuunnittelussa on mielestäni asuntojen yksilöllisyyden lisääminen etenkin kerrostaloissa. Kerrostaloasuntoja suunnitellaan usein mahdollisimman yleispäteviksi ja kaikille sopiviksi, vaikka todellisuudessa olemme kaikki erilaisia ja meillä on erilaiset ja muuttuvat asumisen ja elämisen tarpeet ja toiveet. Omaan elämäntilanteeseen, identiteettiin ja asumisen tarpeisiin ja toiveisiin vastaavan asunnon pitäisi olla jokaisen saavutettavissa, mutta todellisuudessa tyydymme usein kompromissiin. Asukkaan vaatima tilantarve, asumiskustannukset, sijainti ja muut asumiseen vaikuttavat tekijät, kuten omistusasuminen tai vuokralaisuus, eivät useinkaan täyty samassa asunnossa, ja elämäntilanteiden ja asuntotarpeen muuttuessa nopeasti asunto on usein valittava tiukalla aikataululla pienestä tarjolla olevasta valikoimasta. Itse uskon, että laajempi valikoima erityyppisiä asuntoja helpottaisi monien asumisunelmien täyttymistä, ja kaupunkilaisten kokonaisvaltainen tyytyväisyys omaan asumismuotoon kasvaisi.

Suurin osa ihmisistä tekee jonkinlaista työtä osana arkeaan, mutta työn luonne on viime vuosina muuttunut melko radikaalisti. Yhä useampi päätyy tekemään erilaisia pätkätöitä, koulutautumaan uudelleen aikuisiällä, tekemään töitä kotoa käsin tai työskentelemään opintojen ohella. Moni myös työllistää itse itsensä pienyrittäjänä, ja täyspäiväisen palkkatyön määrä laskee yhdessä virassa pysymisen harvinaistuessa. Teknologian kehityksen myötä myös mahdollisuudet liikkuvaan tai kotoa käsin tapahtuvaan työntekoon ovat laajemmat kuin koskaan ennen, kun palavereihin voi osallistua esimerkiksi Skypen kautta toiselta puolelta maapalloa. Toisaalta työn teon pirstaloituminen voi aiheuttaa myös kasvavaa stressiä, kun ihmiset lukevat työsähköposteja vapaa-ajallaan älypuhelimelta ja työn ja vapaa-ajan erottaminen toisistaan on entistä vaikeampaa töiden kulkeutuessa kotiin.

Suunnitteluratkaisuissa asuminen on usein erotettu omaksi, työstä erilliseksi toiminnokseen, jossa rauhoitutaan ja vietetään vapaa-aikaa. Suuri osa kiireisen kaupunkilaisen arjesta kuluukin liikkumiseen paikasta toiseen työpaikan, kodin, harrastuspaikkojen ja lasten hoitopaikan välillä. Moni pystyisi tekemään töitä kotoa käsin etätöinä, mutta koti ei tarjoa riittäviä tilallisia puitteita työnteokseen. Samalla moni tuskailee perhe-elämän yhdistämisen vaikeutta työskentelyyn, kun esimerkiksi yrittäjän työtunnit saattavat venyä yömyöhään, ja kotiin pääsee vasta lasten ollessa jo nukkumassa. Pienyrittäjän voi olla vaikeaa löytää taloudellisesti kannattavaa ratkaisua yrittämiseen, kun asunnon lisäksi tulisi maksaa erillisen toimitilan vuokra. Voisiko työskentelyasunto, jossa ylemmän kerroksen asuntoon kuuluisi katutasoisen pienen toimitilan toimia yhtenä ratkaisumallina työn ja asumisen yhdistämisen problematiikkaan? Monipuolisuuden ja joustavuuden lisääminen suunnitteluratkaisuihin sekä uudenlaiset asuntotyyppologiat tarjoavat asumisen malleja, joissa asunto mukautuu käyttäjän tarpeisiin lisäten asukkaalle arjen sujuvuutta ja parantaen sitä kautta asukkaalle hyvinvointia.

Yhä suurempi osa lapsiperheistä asuu kaupungeissa, mutta kerrostaloasunnot ja parkkipaikkoina toimivat piha-alueet harvoin tarjoavat lapsiperheille heidän tarvitsemiaan asumisen erityispiirteitä. Kehittyvä kerrostalo - Urbaanit lapsiperheet -raportin (2016) mukaan keskeisiä ongelmia lapsiperheiden keskusta-asumisessa on hissittömyys, säilytystilan puute esimerkiksi lastenvaunuille ja huoneiden vähäisyys tai tilojen jakamisen vaikeus. Monessa lapsiperheessä olisi kysyntää pienille huoneille, sillä useissa uusperheissä lapset asuvat asunnossa vain osan ajasta. Asunnot ovat kalliita, eikä vanhemmilla ole välttämättä varaa erilliseen makuuhuoneeseen. Raportin mukaan lapsiperheiden tarpeisiin ei löydy yhtä oikeaa ratkaisua, vaan tarvitaan erityyppisiä asuntoja erilisten perheiden elämäntyyliin. Muun muassa asuntopohjien tehokkuus, toimiva eteistila ja riittävä säilytystila, yhteiset oleskelutilat ja neutraalimitoitettut huoneet, joustava tilankäyttö ja reilunkokoiset parvekkeet tai sujuva pihayhteys vastaavat parhaiten urbaanien lapsiperheiden asumisen tarpeisiin.

Välttämättömien asumistarpeiden lisäksi asunto voisi mielestäni tarjota asukkaalle jotakin odotettua enemmän: entä jos pieni kerrostaloyksiyö sijaitsisikin katutasossa oman pihan suojissa, olisi huonetilaltaan korkeaa ja sisältäisi parven? Mielestäni yksi yksinkertaisimmista keinoista saada asumiseen viihtyisyyttä onkin parantaa asumisen yhteyttä ulkotiloihin parvekkeen, terassin tai pihan kautta. Erillinen sisäänkäynti suoraan pihalle tuo kerrostaloasumiseen pientalomaisia piirteitä, ja näköyhteys asunnosta suoraan pihan leikkialueelle tekee lasten leikin valvomisen helpoksi myös asunnosta käsin. Kaksikerroksisuus ja parviratkaisut tuovat asumiseen kaksi eri tasoaluetta, jotka on luonteva erottaa eri toiminnolle, kuten työskentelylle ja asumiselle tai levolle ja oleskelulle. Korkea tila ja näköyhteys tiloista toisiin luovat kiinnostavia piirteitä kerrostaloasumiseen, ja tunnelmalliset ja persoonalliset kodit tarjoavat kiinnostavaa vaihtelua perinteisemmille kerrostaloasunnoille.

2.2.3.2 PALVELUT ASUMISEN TUKENA

Mielestäni yksi tärkeimmistä ihmisen hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä on arjen aktiivisuus, harrastaminen ja itsensä toteuttaminen: vapaa-ajan tekeminen, josta ihminen nauttii ja jonka parissa pystyy rentoutumaan ja saamaan ajatukset pois työstä ja muista velvollisuuksista. Etenkin ikäihmisillä aktiivisuuden säilyminen arjessa hidastaa vanhenemista ja mahdollistaa usein itsenäisen asumisen omassa kodissa pidempään. Itselle mielekäs vapaa-ajan toiminta edistää usein myös samanhenkisten ihmisten kohtaamista harrastusten parissa ja vähentää yksinäisyyttä. Uuden oppiminen ja itsensä kehittäminen on ihmiselle valtavan palkitsevaa kaikissa ikävaiheissa, ja harrastaminen on yksi parhaista tavoista löytää itsestään uusia kykyjä ja ominaisuuksia. Ennen kaikkea liikunnan harrastaminen on yksi tärkeimmistä yksittäisistä hyvinvointia kasvattavista ja toimintakykyä ylläpitävistä tekijöistä, etenkin kun kasvava osa työstä tehdään toimistoissa tietokoneiden ääressä istuen.

Vaikka Tampereen kaupungin keskusta-alueella on harrastustoimintaa tarjolla reilusti, moni kaupunkilainen voi silti kokea, ettei harrastamiselle jää tarpeeksi aikaa tai energiaa pitkien työpäivien, kotitöiden ja lastenhoidon jälkeen. Usein kynnyks lähtee harrastamaan töiden jälkeen kasvaa sitä suuremmaksi, mitä kauempana kotoa harrastustilat sijaitsevat, etenkin jos harrastuksiin lähtö edellyttää lastenhoitajan hankkimista tai muita erikoisjärjestelyitä. Liikunta- ja harrastustilojen tuominen asumisen välittömään läheisyyteen tarjoaa mahdollisuuksia harrastamiseen arjen lomassa. Kun omasta korttelista löytyy päiväkotia ja korttelin yhteisistä työ- ja harrastustiloista löytyy näköyhteyden takaa lapsille leikkitilaa, on harrastamisen yhdistäminen lapsiperheen arkeen helppoa ja sujuvaa.

Ikääntyvillä tai liikuntarajoitteisilla kaupunkilaisilla arjen pyörittäminen on usein haastavaa. Paikasta toiseen liikkuminen voi olla hidasta, hankalaa tai jopa mahdotonta, ja usein liikuntarajoitteinen asukas jääkin oman kotinsa vangiksi. Kun kuntoutuspalvelut, ruokapakettipalvelut ja kodinhoitoapu tuodaan omaan kortteliin asumisen lisäpalveluiksi, voi elämänsisältö olla rikas myös yhdessä pihapiirissä. Yhteiset piha-alueet ja palvelutilat houkuttelevat ja kannustavat yhteisölliseen arkielämään, jossa eläminen on urbaanin tiivistä, mutta elämisen tilat jatkuvat pitkälle oman asunnon seinien ulkopuolelle.

2.2.3.3 KAUPUNKILUONTO OSANA HYVINVOINTIA

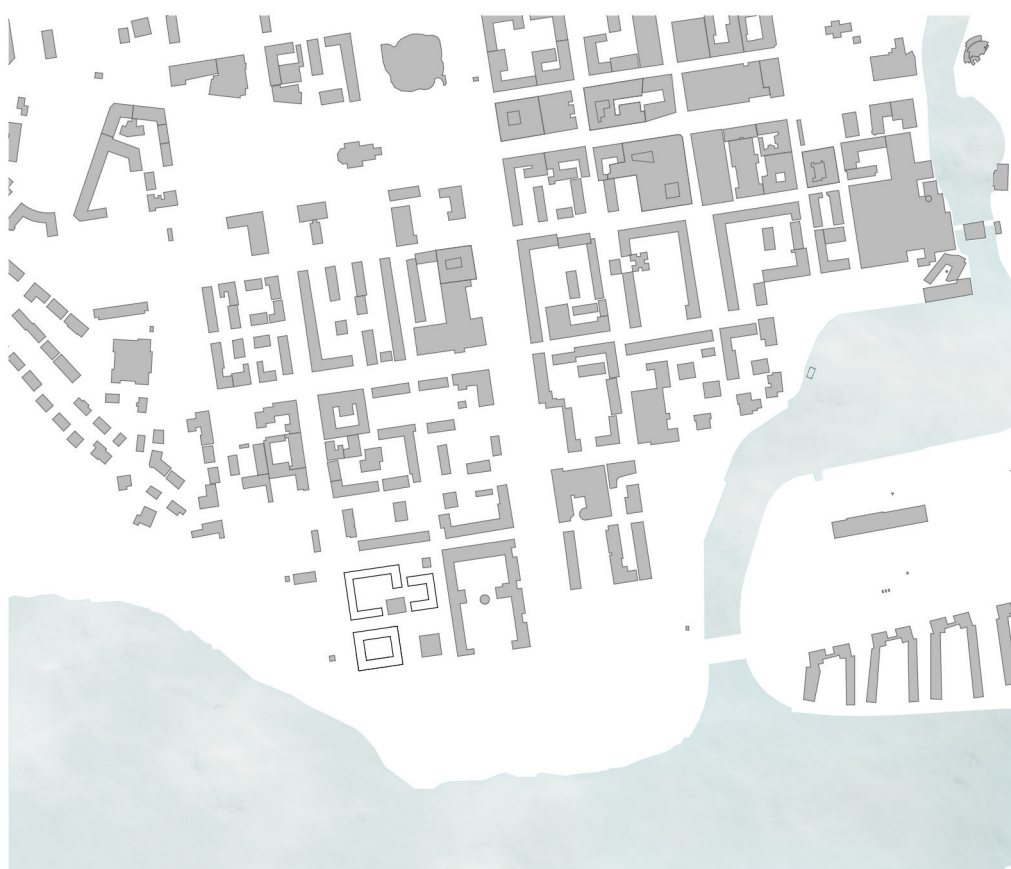
Luonnossa oleskelulla on keskeinen merkitys ihmisten psyykkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin. Ympäristösuunnittelun keinoilla voidaan suoraan tarjota edellytyksiä asukkaiden hyvinvointiin kaupungeissa, sillä helposti saavutettava ja miellyttäväksi koettu luontoympäristö houkuttelee ulkoiluun ja vaikuttaa tutkimusten mukaan positiivisesti terveyteen ja nopeuttaa esimerkiksi stressistä palautumista. Kansanterveyden tilastoista onkin suoraan luettavissa erityisesti ikääntyvän kaupunkiläisväestön mahdollisuudet – tai niiden puute – viihtyä luontoympäristössä lähellä kotiaan. Toisaalta ihmisen suhde luontoon on aina subjektiivinen ja nojautuu esimerkiksi ihmisen kulttuuritaustaan, arvomaailmaan ja henkilöhistoriaan. Luontoalue voi toimia vaikkapa rentoutumisen tai yhdessäolon paikkana, mutta tuntua yhtä lailla vaikkapa pelon tai epäviihtyisyyden paikalta, kokijasta ja tilanteesta riippuen. Toiset viihtyvät hyvinkin urbaanissa ympäristössä ja arvostavat keskustan läheisyyttä ja kivikaupungin estetiikkaa, kun taas toiset tuntevat olonsa kotoisaksi vain hyvin luonnonläheisessä ympäristössä. (Bäcklund et al. 2009)

Luonnon rooli kokemuksellisena, henkilökohtaisena elämyksenä tulisikin huomioida kaupunkisuunnittelussa ja päätöksenteossa keskeisenä tekijänä. Tutkimusten mukaan kauppakeskukset ovat useiden kaupunkiläislasten mielestä luontoympäristöä viihtyisämpiä oleskelupaikkoja, ja mieluisinta vapaa-ajan tekemistä kaupunkiläislapsille on erään kyselyn mukaan tietokoneella oleminen luonnossa vietetyn ajan sijaan. Kyselytulosten taustalla on joiltain osin suunnittelun vaikutusmahdollisuuksien ulottumattomissa oleva laajempi yhteiskunnallinen ilmiö, mutta yhtä lailla tärkeänä voidaan pitää kysymystä siitä, onko luontoalueiden suunnittelussa huomioitu tarpeeksi kaupunkiläislasten tarpeita. Jos halutaan hyödyntää luontoalueiden terveyttä ja hyvinvointia edistäviä vaikutuksia kaupunkiläisiin, tulisikin löytää sellaisia suunnittelun keinoja, joilla saataisiin mahdollistettua asukkaille heidän arvostamiaan luontokokemuksia. Suomalaisten tutkimusten mukaan asuinalueiden luonnonläheisyyttä on kuitenkin yleensä pidetty arvostettavana, ja ihmisten mielihaihat löytyvät usein luontoympäristöstä. Kyseessä on myös tulevia sukupolvia koskeva vastuukysymys: jos uusien sukupolvien kaupunkiläislapset eivät opi arvostamaan luontoelämyksiä, millaisia kaupunkeja tämän sukupolven edustajat meille tulevaisuudessa suunnittelevat? (Bäcklund et al. 2009).

Kaupunkiluonnon suunnittelussa tulisi mielestäni pyrkiä luomaan yksityisyys- tai julkisuusasteeltaan ja toiminnalliselta luonteeltaan selkeämmin rajattuja tilavyöhykkeitä, jotka houkuttelisivat oleskeluun luontoalueilla. Kaupunkilaiset kokevat julkiset puistot usein yhteiseksi ajanviettopaikaksi, mutta esimerkiksi kerrostalojen piha-alueet jäävät usein vähälle käytölle. Pihat ovat usein pieniä, liian urbaaneja ja liian lähellä esimerkiksi pysäköintialueita tai ajoväyliä, jotta ne mielletäisiin turvallisiksi ja viihtyisiksi oleskelupaikoiksi. Usein piha-aluetta ei ole rajattu selkeästi, vaan se koetaan ikään kuin rakennusten väliseksi, avoimeksi kulkuvyöhykkeeksi oleskelualueen sijaan. Umpikortteleissa sisäpihat taas rajautuvat selkeästi rakennusmassojen sisäpuolelle, mutta ne on usein varattu pysäköinnille tai koetaan liian suljetuiksi tai varjoisiksi. Kaupunkien kerrostaloasunnoissa on harvoin tarjolla asuntokohtaisia pihoja, eikä asunnoista yleensä ole suoraa kulkuyhteyttä luontoon. Monissa tapauksissa luontomaisemaa ei ole tarjolla edes ikkunan kautta avautuvana näkymänä, kun tiiviissä kaupunkirakenteessa katsellaan ikkunasta usein vastapäisen talon seinää.

Kaupunkipihojen suunnittelussa on viime vuosina alettu kiinnittää entistä enemmän huomiota laadukkaisiin piha-alueisiin, jotka toimivat asukkaiden kohtaamis- ja ajanviettopaikkoina, aktiivisen tekemisen ja harrastamisen alueina ja toisaalta myös hiljentymisen ja rauhoittumisen paikoina (Enemmän elämää pihapiireihin 2017). Pihaa ei ajatella enää vain maantasossa sijaitsevana alueena, vaan se on yhä useammin nostettu kansipihaksi esimerkiksi pysäköintihallin päälle. Lisäksi erilaiset viherkatot ja kattopuutarhat lisääntyvät jatkuvasti, ja vihreyttä on nostettu myös rakennusten julkisivuille viherseinäelementeiksi. Kaupungissa vihreyttä ei tarvitsekaan ajatella tehokkuutta tai tiiviyttä vähentävänä elementtinä, ja pihamaisia oleskelualueita, vihreyttä ja luontoa voitaisiin mielestäni sijoitella paljon nykyistä luovemmin ja monipuolisemmin kaupunkirakenteen lomaan.

SUUNNITTELUALUE

3.1 HISTORIASTA NYKYPÄIVÄÄN

3.1.1 SUUNNITTELUALUEEN HISTORIA

Diplomityöni suunnittelualueella on mielenkiintoinen ja vaiherikas historia. Suunnittelualue koostuu kahdesta tontista Tampereen Eteläpuiston tuntumassa, Klingendahlin korttelin länsipuolella. Tontit rajautuvat Pyhäjärvenkadun, Papinkadun, Koulunkadun ja Eteläpuiston väliin jäävälle alueelle, ja niitä erottaa toisistaan mukulakivipäälysteinen Kurilankatu. Suunnittelualue kuuluu Tampereen kuudenteen eli Kaakinmaan kaupunginosaan, joka on keskeisestä sijainnistaan huolimatta säilynyt melko rauhallisena, asumiselle painottuneena ja arvostettuna alueena.

Suunnittelualueen eteläisemmällä tontilla sijaitsee Birger Federleyn suunnittelema jugendtyylinen De Gamlas Hem -niminen rakennus, joka on valmistunut vuonna 1905. Rakennus toimi alun perin 1980-luvun alkupuolelle saakka yksityisenä ruotsinkielisenä vanhainkotina, jonka jälkeen vuonna 1984 Pirkanmaan musiikkiopisto aloitti toimintansa tiloissa. Rakennuksesta löytyy musiikkiopiston tilojen lisäksi kokous- ja juhlatilat, ja sitä ympäröi arvokas puistomainen pihamiljö. (Pulkkinen 2012, s. 4)

Pohjoisemmalle tontille valmistui kulkutautisairaalaan toiminut rakennus vuonna 1897 Tampereen sairaalalaitoksen kasvun alettua 1800-luvun lopulla, kun kuntia velvoitettiin ensimmäisen kerran järjestämään sairaan- ja terveydenhoitoa. Sairaalassa hoidettiin kaupungeissa epidemioina leviäviä, yhtäkkisesti alkaneita tauteja, jotka liittyivät esimerkiksi ahtaisiin elinoloihin ja likaiseen juomaveteen. Kulkutautisairaala toteutettiin ”paviljonkiperiaatteella”, jossa yhden suuren sairaalarakennuksen sijaan rakennettiin useita pienempiä yksiköitä, joista jokaisella oli oma tehtävänsä. Kapearunkoisiin rakennuksiin saatiin myös paljon ikkunapinta-alaa ja terveellisenä pidettyä aurin-
gonvaloa. (Tampereen kulkutautisairaala - Tampereen kulkutautisairaalan rakennushistoriaselvitys 2009, s. 9-12)

Sairaalan rakentumishistoria koostuu neljästä päävaiheesta. Sairaala perustettiin 1890-luvun puolivälissä, ja ensimmäisen vaiheen suunnitteli arkkitehti Onni Tarjanne. Tällöin alueelle rakennettiin kaksi sairaalapaviljonkia, tarkastuspaviljonki, ruumishuone, talousrakennus ja desinfiointilaitos. Vuosina 1909-10 valmistuivat toisen vaiheen rakennukset: uusi potilaspaviljonki eli tulirokko-osasto sekä desinfioimismaja eli kärysauna, jotka suunnitteli arkkitehti Birger Federley. Kolmannessa vaiheessa 1950-luvulla tehtiin sairaala-alueelle muutos- ja laajennustöitä, joista vastasi Bertel Strömmerin johdolla kaupungin rakennuskonttori. Suurimman muutoksen koko tulirokko-osasto, joka muutettiin jugengtyylisestä mansardikattoisesta rakennuksesta lähes tunnistamattomaksi, funktionalistiseksi sairaalarakennukseksi. Sairaalatoiminta jatkui rakennuksissa vuoteen 1985 saakka, jonka päätyttyä osa rakennuksista purettiin ja loput otettiin uuteen käyttöön sellaisenaan. (Tampereen kulkutautisairaala - Tampereen kulkutautisairaalan rakennushistoriaselvitys 2009, s. 13-14)

3.1.3 SUUNNITTELUALUEEN NYKYTILA

Vaikka suunnittelualue sijaitsee hyvin keskeisellä paikalla Tampereen keskustan tuntumassa, se on päässyt suurelta osin pahasti rapistumaan. Eteläisempi tontti suunnittelualueesta on säilynyt pääosin kauniina, hyvin hoidettuna ja vehreän puistomaisena pihana De Gamlas Hem -rakennukselle. Rakennus on edelleen musiikkiopiston käytössä ja säilynyt erinomaisessa kunnossa. Tonttia ympäröivä puuaita rajaa pihan De Gamlas Hemin ympäristöstä yksityisalueen tuntuiseksi, jolloin valtava piha-alue jää melko vähäiselle käytölle. Tontin länsilaitaa, jonne De Gamlas Hemin piha-alue ei ulotu, ei ole hoidettu ja ylläpidetty kaupunkilaisten käyttöön soveltuvana yhteisenä puistoalueena, vaan se on jäänyt käyttämättömäksi, pusikoituneeksi viheralueeksi.

Suunnittelualueen pohjoisemmalla, entisen kulkutautisairaalan tontilla on edelleen pystyssä useampia rakennuksia, joista kaksi on edelleen kohtuullisen hyvässä kunnossa ja säilyttäneet pääpiirteittäin alkuperäisen arkkitehtonisen ilmeensä pienistä muutoksista huolimatta. Toinen säilytettävistä rakennuksista on tontin koillisnurkassa sijaitseva Käräsauna, joka toimii tällä hetkellä noin kerran viikossa harjoittelevan bändin harjoitustilana ja on muun ajan tyhjillään. Toinen taas on Pirkanmaan musiikkiopiston käytössä oleva, entinen kulkutautisairaalan talousrakennus, jossa toimii esimerkiksi muskari. (Pettissalo, haastattelu 7.10.2017)

Tontilla on lisäksi edelleen pystyssä vanha tulirokko-osasto, joka on rapistunut erittäin huonokuntoiseksi oltuaan lähes kymmenen vuotta tyhjillään. Rakennus on nykyään suljettu, sillä siellä on aikanaan majoittanut tyhjilleen jäämisen jälkeen muun muassa kodittomia sekä vierailut kuparivarkaita ja ilkvallantekijöitä jättäen jälkeensä mittavia tuhoja rakennuksen sisätiloihin. Rakennuksen rappaukset ovat halkeilleet ja pahasti rapistuneet ja rakennus on kokenut myös pahoja kosteusvaurioita. (Pettissalo, haastattelu 7.10.2017).

Lisäksi tontilta löytyy edelleen lämpövoimala piippuineen sekä desinfiomislaitos-piharakennus. Molemmat rakennukset ovat melko huonokuntoisia ja rakennustaiteelliselta arvoltaan melko vähäisiä toimittaessaan lähinnä sivu- ja varastorakennusten virkaa (Entisen kulkutautisairaalan käräsauna, lämpökeskus ja mehuasema, kuntoarvio 2016). Rakennukset ovat huonosta kunnostaan huolimatta edelleen säännöllisessä käytössä, ja ne toimivat esimerkiksi taiteilijoiden työtiloina. Desinfiomislaitoksen tiloissa toimii tällä hetkellä korttelitalonmies, taiteilija Mika Pettissalo. Pettissalo huoltaa aluetta ja sen rakennuksia, tekee korjaus- ja kunnostustöitä ja järjestää alueella erilaisia kulttuuri-, kierrätys- ja taidetapahtumia. (Pettissalo, haastattelu 7.10.2017). Tontin itäpuolesta onkin muodostunut kiinnostava, eri aikakausien historiallisia kerrostumia ilmentävä kulttuuri- ja kierrätystoiminnan keskittymä. Tontin länsipuoli sen sijaan on kulkutautisairaalan ensimmäisen rakennusvaiheen puurakenteisten sairaalarakennusten purkamisen jälkeen jäänyt autioksi, ja alue toimii lähinnä paikallisten pysäköinti- ja koiranulkoilutuspaikkana. (Tampereen kulkutautisairaala - Tampereen kulkutautisairaalan rakennushistoriaselvitys 2009, s. 57)

Tulirokko-osasto syksyllä 2017

Taloussrakennus ja tulirokko-osasto syksyllä 2017

3.2 KOHTI TULEVAISUUTTA

3.2.1 ARKKITEHTIKILPAILU JA KAAVOITUSPROSESSI

Eteläpuiston ranta-asemakaavasta järjestettiin kansainvälinen arkkitehtikilpailu vuosina 2013-2014. Kilpailuvoiton jakoivat kaksi ehdotusta, joissa kummassakin Eteläpuiston virkistysaluetta oli täydennetty massiivisesti asuinkerrostalorakentamisella ja palveluilla rantaan saakka. Aluetta päätettiin lähteä kehittämään Seelake-nimisen kilpailuehdotuksen pohjalta, ja asemakaavoitus alkoi vuonna 2015. Suunnitelma keräsi kuitenkin runsaasti kritiikkiä, ja alueelle rakentamista vastaan kerättiin 4500 ihmisen allekirjoittama adressi. Asemakaavaehdotusta työstettiin saadun palautteen pohjalta, ja ranta-alueelle jätettiin uusissa suunnitelmissa viheralueita, vaikka suurin osa puisto-alueesta esitettiin rakennettavaksi. Vaikka suunnitelmaa oli kevennetty, Pirkanmaan ely-keskuksen vuonna 2017 antaman lausunnon mukaan esitetty asemakaava ei täyttäisi maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia vaatimuksia alueen kulttuuriympäristön huomioimisesta, ja heikentäisi merkittävästi keskustan virkistysaluekokonaisuutta. Tämän jälkeen Hämeenlinnan hallinto-oikeus kumosi kaavan Eteläpuiston osalta, pitäen sitä lain vastaisena esimerkiksi ekologisen kestävyys- ja luontoarvojen vaalimisen näkökulmasta. (Vuokola 2017)

Tampereen uusi pormestariohjelma linjasi keväällä 2017, että Eteläpuiston ranta-alue eli Eteläpuisto-kadun eteläpuolinen alue irrotettaisiin vireillä olevasta kaavaprosessista ja alueelle tehtäisiin uusi suunnitelma, joka kunnioittaisi alueen luontoarvoja, keventäisi rakentamista ja säilyttäisi alueen kaupunkilaisten yhteisenä virkistysalueena. Näin ollen alue säilyy tulevaisuudessa todennäköisesti virkistyskäytössä. (Vuokola 2017). Oma suunnittelutonttini ei sijoitu varsinaisesti Eteläpuiston virkistysalueelle, vaan ranta-asemakaava-alueen pohjoispuolelle kaupunkirakenteen rajalle. Suhtaudun kuitenkin itse varsin kriittisesti omalle tontilleni laadittuun kaavaehdotukseen, sillä mielestäni se ei täytä sellaisenaan urbaanin kaupunkirakentamisen nykyvaatimuksia eikä tarjoa riittävästi mielenkiintoisia suunnitteluvaihtoehtoja alueelle. Eteläisemmälle tontille on kaavaehdotuksessa esitetty sijoitettavaksi vain päiväkotia, ja pohjoisemmalle tontille on esitetty täydennettäväksi asuinkerrostalorakentamista, osa vanhoista rakennuksista säilyttäen ja osa purkaen. Olenkin suunnitelmassani lähtenyt osittain puhtaalta pöydältä liikkeelle, noudattaen niitä kaavaehdotuksen ohjeita, joita olen pitänyt alueelle ja konsepti-ideaani sopivina. Eteläisemmälle tontille olen sijoittanut reilusti kaavaehdotusta enemmän rakentamista, ja päiväkodin olen sijoittanut muiden palvelutoimintojen lomaan pohjoisemmalle tontille.

Alueen arkkitehtikilpailun pohjalta kehitetty ja myöhemmin kumottu kaavaehdotus. Rajauksen sisällä diplomityön suunnittelutontti.

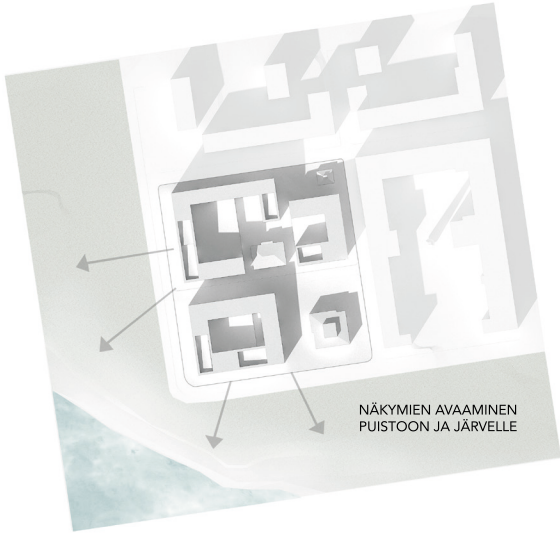
3.2.2 ALUEELLISIA LÄHTÖKOHTIA SUUNNITTELULLE

Suunnittelualue koostuu kahdesta tontista, joita rajaa keskeltä itä-länsisuuntaisesti mukulakivi-päälysteinen, rauhallinen Kurilankatu. Tontti sijaitsee urbaanin rakennetun kaupunkivyöhykkeen ja vehreän ranta- ja puistoalueen rajavyöhykkeellä, kiinnostavassa taitekohdassa jossa kaupunki muuttuu puistoksi. Alueelta on upeat näkymät Etelään Pyhäjärvelle ja länteen Pyyntikin puisto- ja metsävyöhykkeelle, ja luonnonläheinen sijainti tekeekin korttelista poikkeuksellisen houkuttelevan täydennysrakennusalueen keskusta-alueen kaupunkiympäristössä.

Liikenne tontin lähiympäristössä on melko vähäistä, alueella on jonkin verran ajoliikennettä Koulukadun ja Eteläpuiston kautta kohti Ratinan siltaa, mutta yleisesti ottaen aluetta voidaan pitää poikkeuksellisen rauhallisena ja vähäliikenteisenä keskusta-alueen sijaintiinsa nähden. Linja-auto-pysäkit julkisille kulkuyhteyksille ympäri kaupunkia sijaitsevat kävelymatkan päässä, ja raitiotietä rakennetaan parhaillaan lyhyen kävelymatkan päähän alueesta, joten alueella pärjää hyvin myös ilman autoa.

Alue on tunnelmaltaan rauhallinen, keskittyen vähäisten palveluiden lisäksi lähinnä asumiseen. Aivan suunnittelutontin läheisyydessä sijaitsee hyvinvointikorttelihanketta tukevia liikunta-palveluita ja -alueita, kuten minigolfradat, urheilukenttä ja Pyyntikin laaja ulkoilumaasto, ja samalla kaikki ydinkeskustan palvelut ovat lyhyen kävelymatkan päässä. Alueen rakennuskanta koostuu pitkälti eri aikakausien kerrostalorakennuksista ja suunnittelutontilla sijaitsevien rakennusten lisäksi kiinnostavimpiin lähiympäristön rakennuksiin kuuluu tonttia itälaidalta rajaava valtava punatiilinen Klingendahlin suurkortteli. Aikoinaan tekstiilitehtaana toiminutta yli satavuotiaasta rakennusta on laajennettu aikojen saatossa useaan otteeseen, ja sen historiallinen tehdasarkkitehtuuri muodostaa kiinnostavan kontekstin uudelle suurkorttelikokonaisuudelle naapuritontilla.

Suunnittelualue tarjoaa tällä hetkellä kiinnostavan pohjan mielenkiintoiselle, uudentyyppiselle kaupunkiasumiselle, sillä alueella ei ole olemassa selkeää vahvaa identiteettiä, vaan se on sekoitus eri aikakausien rakennuksia ja tyylejä. Toisaalta suunnittelualueen luonne saattaa olla täysin muuttumassa tulevaisuudessa Eteläpuiston ranta-asemakaavan kehittymisen myötä. Mielestäni Eteläpuiston aluetta tulisi kokonaisuutena kehittää puistomaisena, kaupunkilaisten yhteisenä virkistysalueena, ja sinne mahdollisesti sijoitettavan rakennuskannan tulisi tukea puistomaisen kaupunkiasumisen konseptia.

Lähtökohtia suunnittelulle.

3.2.3 SÄÄSTÄÄ VAI PURKAA?

Tutustuttuani huolellisesti diplomityöni suunnittelualueeseen ja sen historiaan, yhdeksi suurimmista suunnittelukysymyksistä muodostui suhtautumiseni tontilla sijaitsevaan rakennuskantaan. Osa tontin vanhasta rakennuskannasta on selkeästi säilytettävää, hyväkuntoista ja rakennustaiteellisesti arvokasta, ja lisäksi tälläkin hetkellä täydessä käytössä. Näiden lisäksi tontilta löytyy erittäin huonokuntoisia, tyhjillään tai vajaakäytöllä olevia piharakennuksia, joiden korjaaminen olisi paitsi kallista myös kulttuurihistorialliselta merkitykseltään vähäisempää. Alueelle laaditussa kaavaehdotuksessa on esitetty säilytettäväksi De Gamlas Hem, kärysauna, tulirokko-osasto, talousrakennus ja lämpövoimalan kyljessä kohoava piippu, ja purettavaksi taas on esitetty desinfiointi- ja lämpövoimala.

Mielestäni yksi mielenkiintoisimmista ja arvokkaimista ominaisuuksista suunnittelutontillani on juuri historiallinen kerrostuneisuus, jota halusin pyrkiä suunnitelmassani mahdollisuuksien mukaan vaalimaan ja säilyttämään. Eniten pohdintaa herätti alueen huonokuntoisin rakennus, tonttia pohjois-eteläsuunnassa halkova entisen kulkutautisairaalan tulirokko-osasto, joka on ollut tyhjillään lähes vuosikymmenen. Alun perin mansardikattoinen, koristeellinen jugendrakennus muutettiin 50-luvun korotuksen yhteydessä lähes tunnistamattomaksi funktionalistiseksi sairaalarakennukseksi, ja tässä prosessissa rakennus menetti paljon alkuperäisestä rakennustaiteellisesta arvostaan. Rakennus on päässyt erittäin huonoon kuntoon oltuaan tyhjillään lähes kymmenen vuotta, joten rakennuksesta on säilytettävissä enää ainoastaan kantava runko (Pyynikin sairaala - entinen kulkutautisairaala, kuntoarvio 2015).

Tulirokko-osasto on huonokuntoisuudestaan ja vaiherikkaasta historiastaan huolimatta määritelty alueelle laaditussa kaavaehdotuksessa säilytettäväksi, ja alueesta laaditussa rakennushistoriaselvityksessä rakennus on esitetty merkittäväksi osaksi alueen rakennushistoriaa (Tampereen kulkutautisairaala - Tampereen kulkutautisairaalan rakennushistoriaselvitys 2009, s. 58, 62.) Rakennushistoriallisesta arvosta johtuen pohdin diplomityöprosessini aikana paljon eri vaihtoehtoja rakennuksen tulevaisuudelle. Ajattelin hyvin pitkään korjaavani rakennuksen suunnitelmassani vanhaa kunnioittaen ja samalla mahdollisesti rakennusta korottaen. Työni edetessä alusta asti vahva kolmen korttelimassan ja niiden väliin rajautuvien kansipihojen muodostama konseptikokonaisuus kuitenkin alkoi tuntua selkeimmältä ja kirkkaimmalta lähestymistavalta diplomityöhöni. Vanhan tulirokko-osaston yhdistäminen korttelikonseptiini oli haastavaa, sillä rakennus sijaitsi niin hallitsevalla paikalla halkoen tonttia keskeltä kahtia, jättäen tontin itälaidalle rakennettavan korttelialueen todella pieneksi. Päätinkin keskittyä kehittämään korttelikonseptiani ja esittää tässä suunnitelmassani version, jossa tulirokko-osasto on purettu huonokuntoisena uuden rakennuskannan tieltä. Muilta osin olen työssäni noudattanut asemakaavaehdotuksen purkamis- ja säilyttämisehdotuksia.

KONSEPTISUUNNITELMA

4.1 RAKENNUSKOMPLEKSI

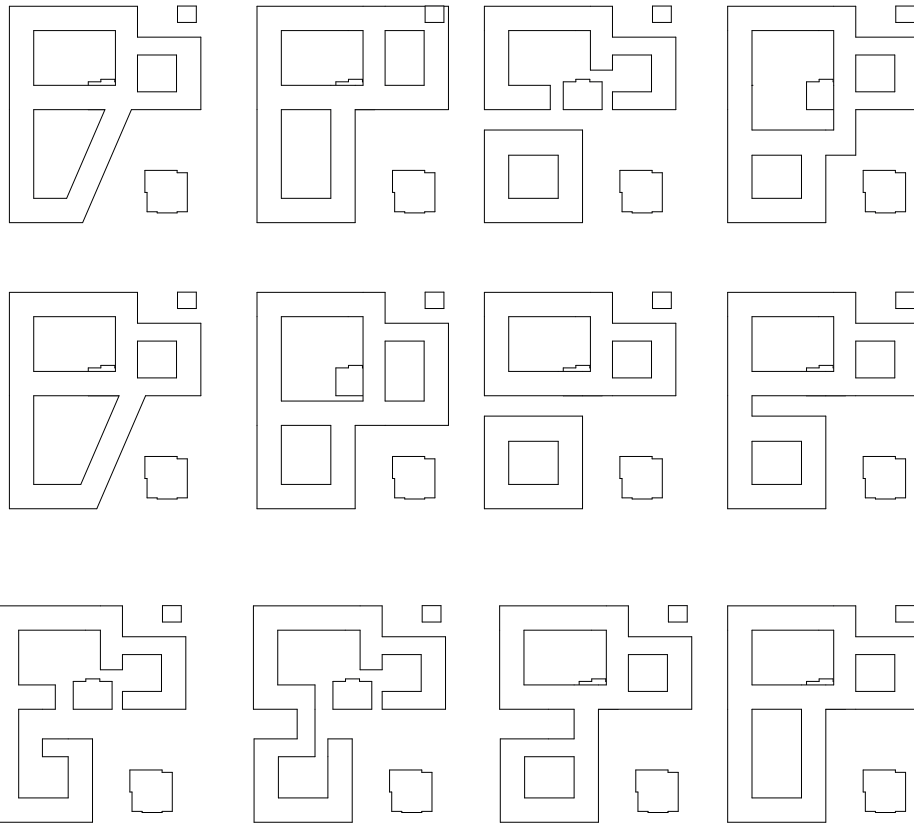
4.1.1 SUUNNITELMAN SOVITTAMINEN YMPÄRISTÖÖN

Tärkeimmiksi lähtökohdiksi suunnittelualueella muodostui korttelin yhteys toisaalta urbaaniin kaupunkirakenteeseen ja toisaalta vehreään puistovyöhykkeeseen. Alusta lähtien halusin rajata tontille umpikorttelimaisia rakennusmassoja rauhoittamaan sisäpihasta vehreän, puolijulkisen keitaan kaupungin keskelle. Toisaalta halusin korttelin vehreyden välittyvän myös kaupunkirakenteen puolelle, ja pohdinkin rakennuksen kattomaailman hyödyntämistä vehreään kattopuutarhakäyttöön sekä rakennuksen julkisivun käyttämistä kasvualustana köynnösmäisille kasveille. Pyrin avaamaan asuntojen näkymiä mahdollisuuksien mukaan puistoon, järvelle ja vehreille sisäpihoille ja pitämään rakentamisen tarpeeksi matalana, jotta sisäpihoille pääsisi mahdollisimman paljon valoa.

Yksi merkittävimmistä suunnitteluun vaikuttaneista lähtötekijöistä oli suunnittelutontin nykyinen rakennuskanta, joista osa on rakennushistoriallisesti- ja taiteellisesti merkittäviä, nimekkäiden arkkitehtien suunnittelemia rakennuksia. Koska suunnittelutonttini sijoittuu keskusta-alueelle, pyrin vastaamaan työssäni tämän päivän suunnittelun haasteisiin tiivistä ja tehokkaasta täydennysrakentamisesta, huomioiden samalla alueen matalat arvoraakennukset. Uuden rakennuskannan sovittaminen tehokkaasti mutta vanhoja rakennuksia kunnioittaen oli haastava tehtävä, sillä halusin pyrkiä säilyttämään alueen historiallista kerrostumaa mahdollisimman pitkälle. Päädyin sovittamaan korttelisuunnitelmani ympäristöön valitsemalla pääasiallisesti julkisivumateriaaliksi punertavan ruskean tiilen, korttelini edustaessa ikään kuin nykypäivän tulkintaa viereisestä Klingendahlin punatiilikorttelista.

Pyrin sitomaan suunnitelmani lähiympäristöön myös kerroskorkeuksien osalta. Koska ympäröivien rakennusten kerroskorkeudet laskevat pohjoisosien kahdeksankerroksisista kerrostaloista suunnittelutontin matalampiin rakennuksiin, halusin kerroskorkeuksien vaihtelevan myös suunnittelutontillani. Mittakaavan vaihtelulla luodaan mielestäni kiinnostavaa ja monimuotoista kaupunkiympäristöä ja kunnioitetaan tontilla sijaitsevaa vanhaa, matalampaa rakennuskantaa. Päädyin vasta suunnittelun loppuvaiheessa kattoratkaisuun, jossa katot muodostuvat kaltevista pinnoista, kerroskorkeuksien laskiessa korttelien keskipistettä ja vanhoja rakennuksia kohti ja nousevat korttelimassojen laidoilla.

Suunnittelutontti osoittautui myös pinnanmuodoiltaan yllättävän haastavaksi, korkeuserojen ollessa tontin eri laidoilla useita metrejä. Esteettömyyden ollessa tärkeä osa suunnitteluprosessia alueen korkojen hallinnasta muodostui yksi haastavimmista suunnittelutehtävistä, jolla oli suuri merkitys koko korttelikonseptin rakenteelliseen muotoon. Päätettyäni sijoittaa viherkannet esteettömästi saavutettaviksi ja pinnaltaan tasaisiksi, syntyi idea ensimmäisen kerroksen korkoerojen tasaamisesta kaksikerroksisilla tai parven sisältävillä, peruserrosta korkeammilla asunnoilla.

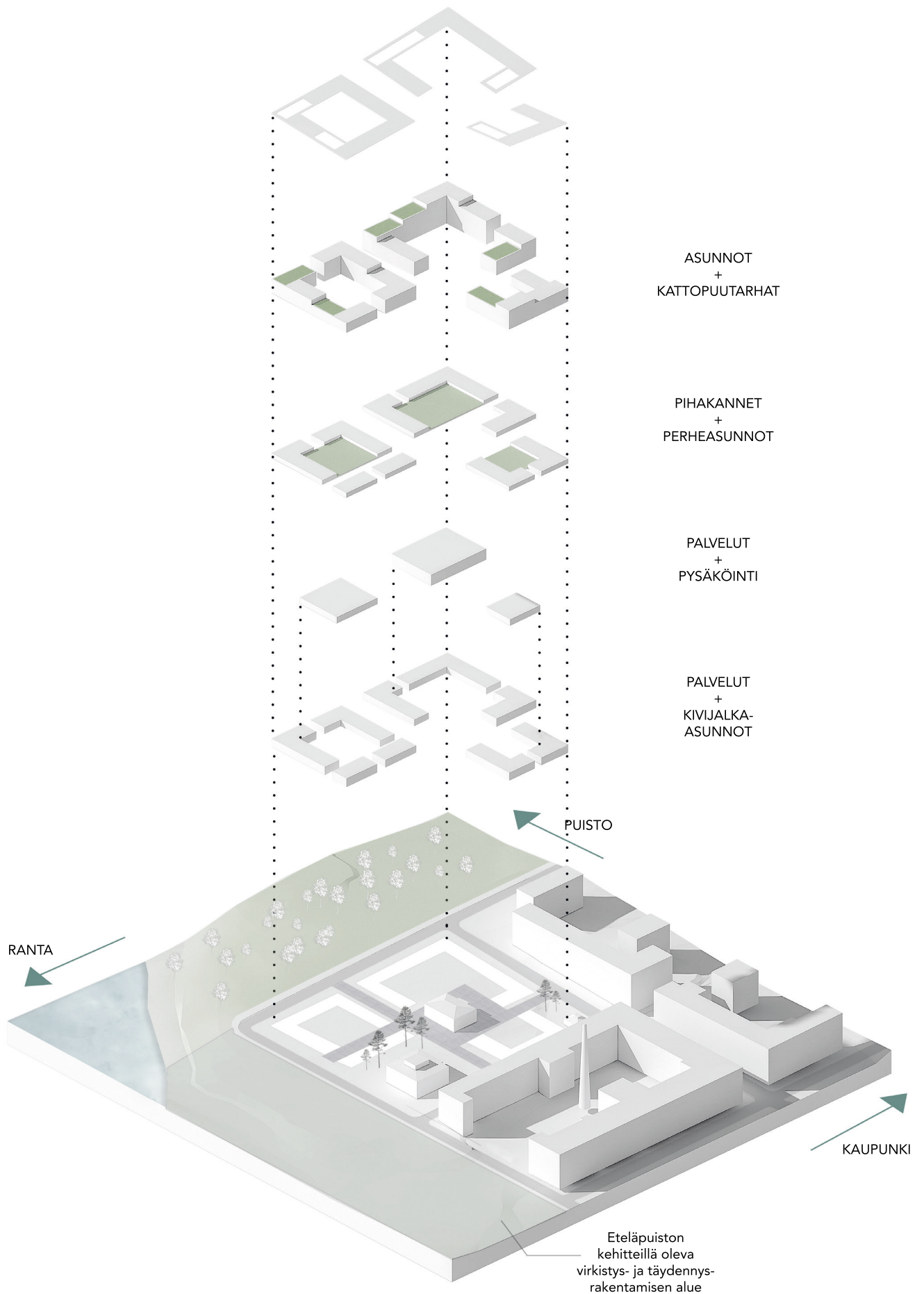
Korttelitutkielmia.

4.1.2 MASSOITTELU JA TILAOHJELMA

Rakennuskompleksin massoitteuideani lähti liikkeelle kortteliajatuksesta. Halusin toteuttaa nyky-päivän version perinteisestä umpikorttelirakenteesta, jossa sisäpihasta saadaan vehreä ja valoisa, ja rakennukset suojaavat pihaa muurimaisesti ympäriltä. Ajatus kolmesta hieman eri kokoisesta ja muotoisesta korttelista muodostui suunnittelun alkuvaiheessa, ja pidin konseptista kiinni loppuun saakka. Halusin tuoda kortteliin asumisen lisäksi myös palveluita, ja aluksi pyörittelin ideaa perinteisemmästä korttelisuunnitelmasta, jossa maantasokerros olisi vapautettu täysin palveluille asumisen keskittyessä ylempiin kerroksiin. Hyvinvointikortteli-ajatustani tukevat palvelut, kuten liikuntatilat, vaativat kuitenkin runkosyvyydeltään täysin erilaisia mittoja kuin ylempät asuinkerrokset, joten ensimmäinen kerros laajeni vapaaksi alueeksi täyttäen myös korttelirakenteiden sisään jäävät alueet, pihojen noustessa kansipihoiksi palvelutilojen päälle. Suunnitelman rakenne selkiytyi, kun päätin rajata asumisen kokonaan ympäröiviin korttelimassoihin palveluiden keskittyessä lähinnä pihakansien alle. Kansien alle jääviin tiloihin muodostui suurta, syvärunkoista tilaa, jonne sijoittui luontevasti liikuntatiloja, työtiloja ja pysäköintialueita. Päiväkoti, joka alueelle oli kaavoitettu, ja jonka halusin pitää tilaohjelmassa mukana, ei kuitenkaan sopinut tällaiseen syvärunkoiseen, vähäikkunaiseen tilaan. Päiväkodille löytyi lopulta luonteva paikka pohjoisemman suunnittelutontin keskeltä, suurimman korttelin sakarasta, joka rajasi länsipuolelleen maantasossa sijaitsevan leikkipiha-alueen.

Koska lähdin suunnittelussani liikkeelle tilaohjelmasta, tilojen sijoittelu ohjasi vahvassa roolissa myös rakennusten massoittelua. Rajattuani asumisen kehämäisiin korttelimassoihin, lähdin tutkimaan liikuntatilojen tilantarvetta. Liikuntahallista tuli tärkeä korttelia mitoittava yksikkö sen vaatiessa korkeaa vapaata tilaa, ja katutaso kerroksesta muodostui normaalia asuinkerrosta korkeampi. Pihakannet selkiytyivät esteettömiksi, tasapintaisiksi vihervyöhykkeiksi, jolloin maantasokerroksen korkeus vaihteli tontin pinnanmuotojen mukaan. Liiketilerakros ei sopinut hyvinvointikorttelini ideologiaan, joten lähdin sijoittamaan asumista myös maantasokerrokseen, jolloin muodostui mielenkiintoisia, korkeita kivijalka-asuntoja omilla sisäänkäynneillä, parvella tai toisella asuinkerroksella varustettuna.

Korttelikonseptista muodostui ikään kuin käänteinen versio perinteisestä kaupunkiumpi-korttelista, jossa liiketilat sijaitsevat katutasossa ja asuminen on sijoitettu ylempiin kerroksiin, sisäpihan rajautuessa selkeästi puoliyksityiseksi alueeksi asukkaiden käyttöön. Hyvinvointikorttelissa asuminen rajaa korttelia katujen puolilta, ja palvelut ovat keskittyneet sisäpihan puolelle keskuskaukion ympärille tehden sisäpihasta kaupunkilaisten yhteisen kohtaamispaikan. Vehreät kansipihat on nostettu sisäpihalla maantasoa ylempäs, tehden niistä aukiota ja päiväkodin pihaa selkeästi yksityisempää, korttelin asukkaille varattua kaupunkitilaa. Katutaso asuminen ei kaikkialle keskustaluudelle sovi, mutta mielestäni suunnittelualueeni sijainti on ihanteellinen tällaisen asumismuodon sijoittamiselle. Katutaso asuntojen yksityisyyttä on parannettu varustamalla asunnot omilla terassi- ja pihavyöhykkeillä, jotka ovat kaupungin puolella korttelia urbaanimpia kaupunkipihoja ja puiston puolella vehreämpiä viherpihoja. Piha-alueita rajaavat istutukset ja aidat tarjoavat katutaso asunnoille tarvittavaa näkösuojaa ja yksityisyyttä. Kävelykaduksi rauhoitetun Kurilankadun varrelle on sijoitettu maantasoon työtiloja, joita voi käyttää esimerkiksi näyttely-, ateljee-, toimisto- tai liiketiloina niiden auetessa suoraan kadulle. Työtilat ovat kiinteästi yhteydessä ylempäs kerroksessa sijaitseviin asuntoihin, mutta molemmat tilat on varustettu omilla sisäänkäynneillään.

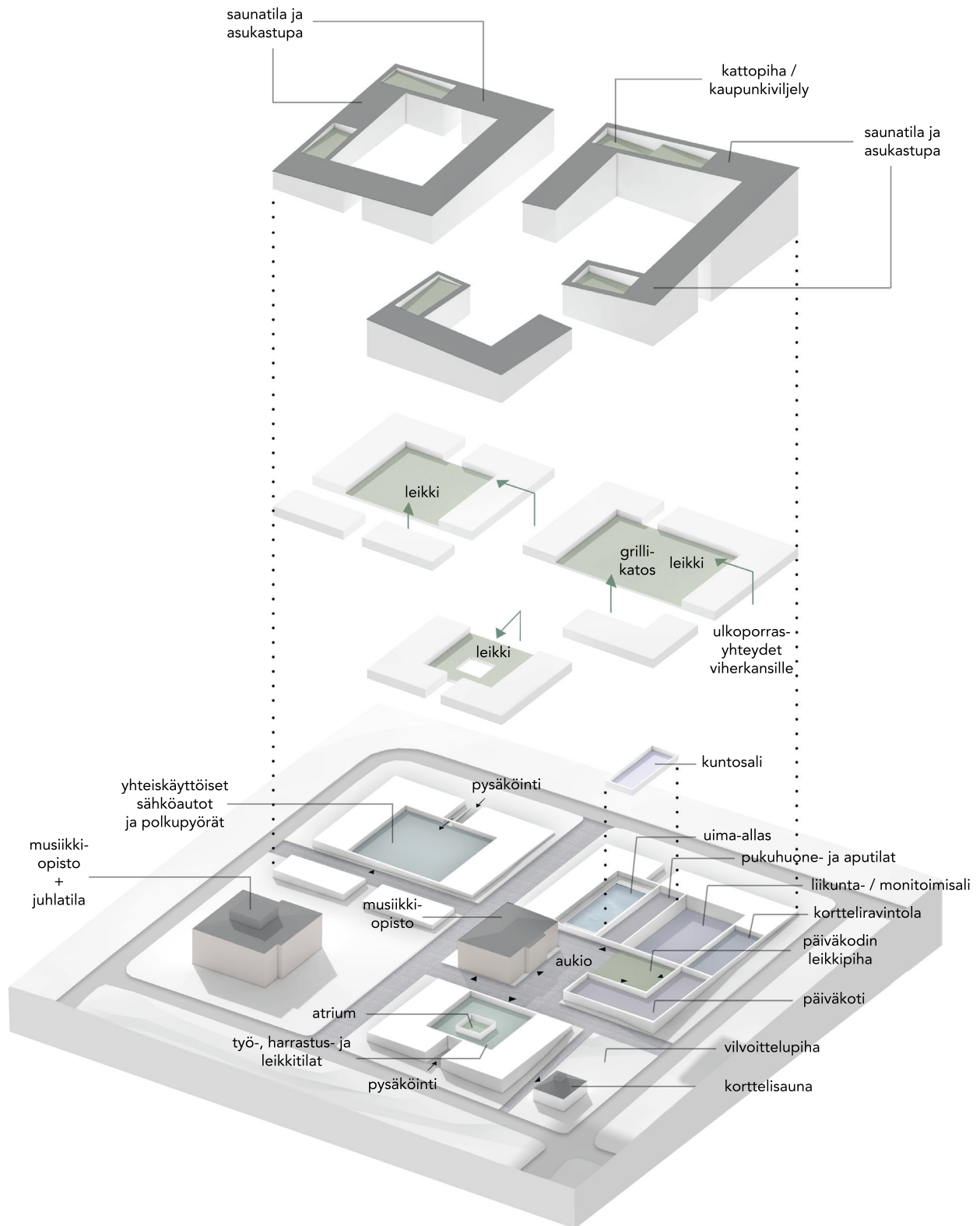
4.2 PALVELUT

4.2.1 PALVELUTILAT

Luodakseni mahdollisimman hyvät edellytykset korttelin asukkaiden ja muiden kaupunkilaisten kohtaamiselle, yhdessä tekemiselle ja uuden oppimiselle, olen tuonut korttelisuunnitelmassani monipuoliset harrastusmahdollisuudet mahdollisimman lähelle asumista. Kun aikaa ja energiaa ei kulu harrastustiloihin ja niistä kotiin matkustamiseen, tulee liikkumisesta ja harrastamisesta helpommin luonnollinen osa arkea. Kaikkiin korttelin liikunta- ja harrastustiloihin on suora näköyhteys korttelin sisäpihan aukiolta ja korotetuilta kansipihoilta, jolloin tilat kutsuvat myös ohikulkijoita osallistumaan, liikkumaan ja tekemään yhdessä. Erilaiset toiminnot voivat luontevasti jatkua tai siirtyä sisätiloista pihalle, jolloin aukioista muodostuu samalla mielenkiintoinen harrastamisen ja kohtaamisen keskittymä. Korttelin sisällä sijaitsevat liikuntatilat mahdollistavat asukkaiden liikuttamisen arjen keskellä: aamu-uinti onnistuu ennen töihin lähtöä korttelin uima-altaalla, ja kuntosalitreenin voi käydä tekemässä vaikkapa lounastauolla, jos tekee etätyöpäivää korttelin yhteisissä työ- ja harrastustiloissa. Treenin jälkeen lounaalla voi piipahtaa kortteliravintolassa. Lapset viihtyvät yhteisissä leikkituloissa, joihin on tarvittaessa suora näköyhteys työskentelytiloista.

Liikuntasali on varattavissa kaupunkilaisten käyttöön, ja se voidaan tarvittaessa jakaa keskeksi kahdeksi pienemmäksi saliksi. Tampereen kaupungilla on reilusti liikuntatiloja, joita myös yksityiset asukkaat voivat varata käyttöönsä pientä tilavuokraa vastaan, mutta suurin osa liikuntatiloista on varattu harrastusryhmien ja yhdistysten käyttöön jo etukäteen, ja yksityishenkilöt voivat varata niitä vuoroja, joita jää jäljelle. Halusin luoda suunnitelmaani matalan kynnyksen liikuntatilan, jota voi hyödyntää myös tontille sijoittuva päiväkotikiitos sekä tontilla jo olemassa olevat musiikkiopiston tilat. Liikuntatila toimii siis samalla myös eräänlaisena monitoimitilana. Korttelin kuntosali ja uimaallas sopivat harrastuskäytön lisäksi hyvin myös ikäihmisten kuntoutuskäyttöön. Vaikka kaupungin keskustassa onkin liikuntapalveluita kävelymatkan päässä, uskon että liikuntatilojen integroiminen asuinkortteliin madaltaa asukkaiden kynnystä lähteä liikkumaan tai ainakin tarjoaa mahdollisuuksia aktiivisempaan arkeen mahdollisimman helposti.

Liikkumisen lisäksi olennainen osa hyvinvointia on terveellinen ruoka, joten sijoitin suunnitelmaani kortteliravintolan, joka tarjoaa kaupunkilaisille terveellistä ja tuoretta lähiruokaa. Ravintolan ylijäämäruoka voidaan hyödyntää esimerkiksi tarjoamalla korttelin iäkkäimmille asukkaille, joilla ruoan valmistus ei enää suju, edullinen ateria seuraavana päivänä. Ravintola toimii myös korttelin asukkaiden ja muiden kaupunkilaisten kohtaamispaikkana ja etätyöskentelijöiden lounaspaikkana. Koska moni työskentelee tai opiskelee nykyään kotoa käsin, lisäsin korttelisuunnitelmaani laajat työskentelytilat, joista löytyy vapaamuotoinen työskentelyaula, josta voi löytää itselleen mieluisan työpisteen vaikkapa sohvalta, äänivaimennetusta työskentelyhytistä tai ryhmätyöpöydän ääreltä. Työ- ja harrastustilat ovat jaettavissa pienempiin yksiköihin tai yhdistettävissä suuremmiksi tiloiksi tarpeen mukaan, ja tilat voivat toimia esimerkiksi harrastus- tai työryhmien käytössä tai kokoustiloina. Korttelissa on huomioitu lapsiperheiden tarpeet monin tavoin, ja esimerkiksi työskentelyaulasta on lasiseinän kautta suora näköyhteys äänivaimennettuun lasten leikkitalaan. Myös päiväkodin sijainti omassa pihapiirissä helpottaa monen lapsiperheen kiireaikatauluja.

4.2.2 PALVELUKONSEPTI

Hyvinvointikorttelin yhdeksi keskeisimmistä teemoista syntyi arkiaskareiden sujuvuuden ja helpouden parantaminen ja terveyttä ja sosiaalista vuorovaikutusta edistävien palvelutilojen tarjoaminen. Lähtöajatuksena on löytää etenkin kiireisten, etätyötä tekevien, iäkkäiden tai lapsiperheiden kaupunkiasumiseen helpotusta. Jos ihmisen kaikki aika ja voimavarat menevät arjen pyörittämiseen, aikaa ja energiaa ei jää tarpeeksi virikkeellisen vapaa-ajan viettämiseen. Moni ikäihminen taas kykenee vielä asumaan omassa kodissaan, mutta saattaa tarvita apua joissakin arjen askareissa. Monet iäkkäämmät ihmiset jäävät myös yksin kotiin, sillä liikkuminen ja sosiaalinen kohtaaminen vaativat paljon voimavaroja. Lapsiperheiden vanhemmilla taas on usein liiankin monta rautaa tullessa, kun töiden lisäksi täytyy hoitaa lapset ja koti, eikä aikaa rentoutumiselle välttämättä jää tarpeeksi.

Monilla palveluilla voidaan helpottaa asukkaiden arjen sujuvuutta. Hyvinvointikorttelin asukkaille on tarjolla erilaisia palvelupaketteja, joissa voi valita taloyhtiön tarjoamista palveluista omiin tarpeisiinsa sopivimmat palvelut. Esimerkiksi ruokapakettipalvelulla asukkaat voivat ostaa ruokaa suoraan verkkokaupasta, ja palvelu kuljettaa ruoat rappukäytävän eteisaulan itsepalvelupisteelle. Itsepalvelupiste toimii samoin kuin postin pakettiautomaatti, ja sieltä löytyy säilytystilat sekä kylmässä pidettäville että huoneenlämmössä säilyville tuotteille. Kortteliin kuuluu lisäksi talonmiespalvelu, jolloin korttelitalonmies tekee tarvittavat huoltotyöt asunnoissa. Työskentelyasuntojen asukkaat voivat halutessaan tarjota palveluitaan korttelin asukkaille kuuluviin palvelupaketteihin. Liikuntatiloissa voidaan järjestää erilaisia kuntoutuspalveluita, joita asukkaat voivat myös sisällyttää palvelupaketteihinsa. Palvelupaketin helppous syntyy siitä, että yhden palvelusovelluksen kautta saa käyttöönsä kaikki tarvitsemansa palvelut, ja esimerkiksi iäkkäämpi ihminen pystyy asumaan kotonaan itsenäisesti pidempään, saadessaan ruoka-, kuntoutus- ja taloudenhoitopalveluita taloyhtiön kautta. Taloyhtiössä voi myös asua täysin ilman lisäpalveluita, jos niitä ei koe itselleen tarpeelliseksi.

Palvelukonseptiin kuuluu myös korttelin sisäinen jakamistalous, jolloin korttelin yhteiskäyttöiset liikuntavälineet, sähkö- ja robottiautot, leikkikalut, työkalut ja puutarhanhoitovälineet ovat kaikkien korttelin asukkaiden käytössä. Välineiden lainaus ja palautus kirjataan sähköiseen järjestelmään, jolloin ne säilyvät tallessa, hyväkuntoisina ja kaikkien käytettävissä. Kun kaikkea ei tarvitse omistaa itse, turha tavaran haaliminen vähenee ja kierrättäminen lisääntyy. Korttelin asukkaat voivat lahjoittaa omia tarpeettomia tai vähäisellä käytöllä olevia liikunta- ja harrastusvälineitään, kirjojaan, lelujaan tai kulkuneuvojaan korttelin välineistöön, jolloin ne pääsevät kaikkien käyttöön. Hyvinvointikorttelissa asumiseen kuuluukin oman asunnon lisäksi lukuisia etuja, palveluita, yhteistiloja ja piha-alueita, korttelikonseptin tehdessä asumisesta paljon enemmän kuin vain asumista.

4.3 ASUMINEN

4.3.1 ASUMINEN JA TYÖ

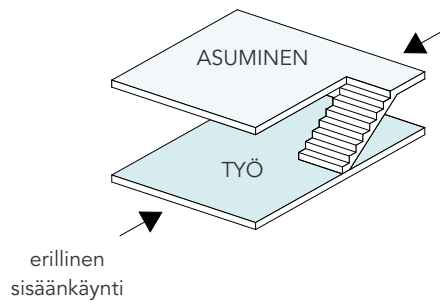
Kun kodista tulee toinen työpiste, voi olla vaikeaa lopettaa työt ajoissa ja jättää tarpeeksi aikaa rentoutumiselle ja vapaa-ajan vieton. Toisaalta töiden tekeminen kotoa käsin antaa työntekijälle paljon joustavuutta työpäivän pituuteen, työaikoihin ja työtapoihin, tarjoaa vaihtelua ja säästää aikaa työpaikalle matkustamisesta. Monelle työ on myös elämäntapa, ja ammatin harjoittaminen vaatii erillistä työtilaa, kuten esimerkiksi monilla luovan alan ammattilaisilla.

Asuntoon linkittyvä työtila voi olla esimerkiksi taiteilijan ateljee- ja näyttelytila, pienen yrityksen toimitila, tanssijan harjoitustila, ompelimon kivijalkaputiikki, hierojan vastaanotto – oikeastaan mitä tahansa. Koska työ on niin suuressa roolissa monien ihmisten arkielämässä, sillä on suuri vaikutus sekä ihmisten stressin ja kiireen määrään että toisaalta myös onnistumisen kokemuksiin ja itsensä ylittämiseen. Arjen ja työn yhdistä mielekkäällä tavalla voidaan pitää yhtenä keskeisistä hyvän arkielämän peruspilareista, ja halusin tutkia diplomityössäni työn ja asumisen suhdetta, ja kehittää erilaisia ratkaisuja asumisen ja työn yhdistämiseen.

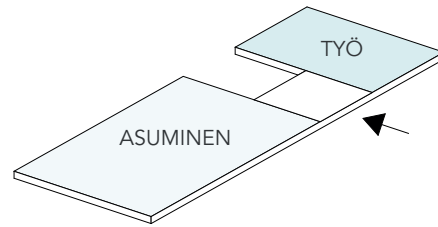
Lähdin liikkeelle analysoimalla asumisen ja työn yhdistämismahdollisuuksia asuntojen tasolla, taloyhtiön tasolla sekä kaupunkiympäristön tasolla. Kiinnostavaksi konseptiksi yhdistää asuminen ja työnteko muodostui mielestäni työn ja asumisen erottaminen eri kerroksiin, jolloin työtä voisi tehdä asuntoon kuuluvassa erillisessä työtilassa. Toimintojen erottaminen eri kerroksiin tekee alakerran työtilasta selkeästi oman tilansa, sillä kerrosten välillä ei ole suoraa visuaalista yhteyttä. Kun asuminen ja työskentely erotetaan kotona selkeämmin omiksi tiloikseen, on työ- ja vapaa-ajan erottaminen toisistaan helpompaa.

Uskon, että tällaiselle työskentelymallille on kasvavaa kysyntää työelämän siirtyessä yhä enemmän ihmisten koteihin. Asukkaan kannalta on edullisempaa ostaa tai vuokrata työtila ja asunto samassa paketissa verrattuna erillisen toimitilan vuokraamiseen asunnon lisäksi. Tällaisten pienten, asuntojen yhteydessä sijaitsevien toimitilojen lisäämisellä voidaan mielestäni myös tukea pienyrittäjyyttä, tarjoten alkaville startup-yrityksille ja yksityisyrittäjille helppo ja mielekäs tapa löytää työpiste oman kodin yhteydestä. Työajat ovat monella alalla myös todella joustavia yhteiskunnan siirtyessä yhä enemmän 24h-kulttuuriin, jossa palveluita on tarjolla vuorokauden ympäri. Useiden palveluiden varaaminen tapahtuu netissä ja peruuttaminen ja muutokset saattavat tapahtua nopeallakin aikataululla. Tämän vuoksi toimitila-asunnot voisivat tarjota helpon ratkaisun erilaisia palveluammatteja harjoittaville työntekijöille, jotka voivat pitää vastaanottoaan oman kodin yhteydessä joustavasti, ilman että peruutukset tai muutokset aiheuttavat turhaa matkustamista.

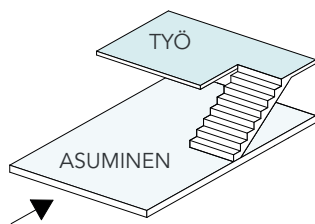
TYÖ JA ASUMINEN ERI KERROKSISSA

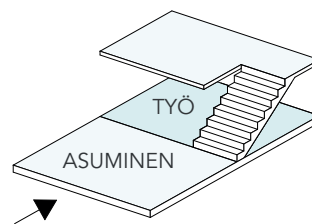
ASUNTOON LINKITTYVÄ TYÖHUONE

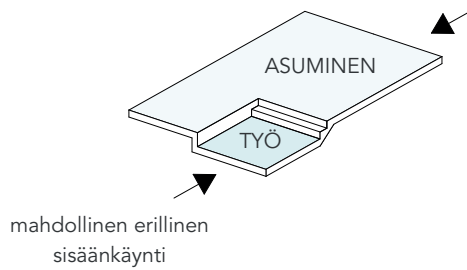
TYÖSKENTELYPARVI

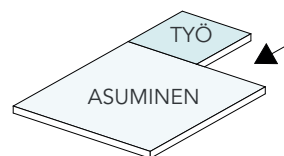
TYÖTILA PARVEN ALLA

TYÖ JA ASUMINEN ERI TASOISSA

ASUNTOON INTEGROITU TYÖTILA

Lähtökohtia työskentelyasuntojen suunnittelulle.

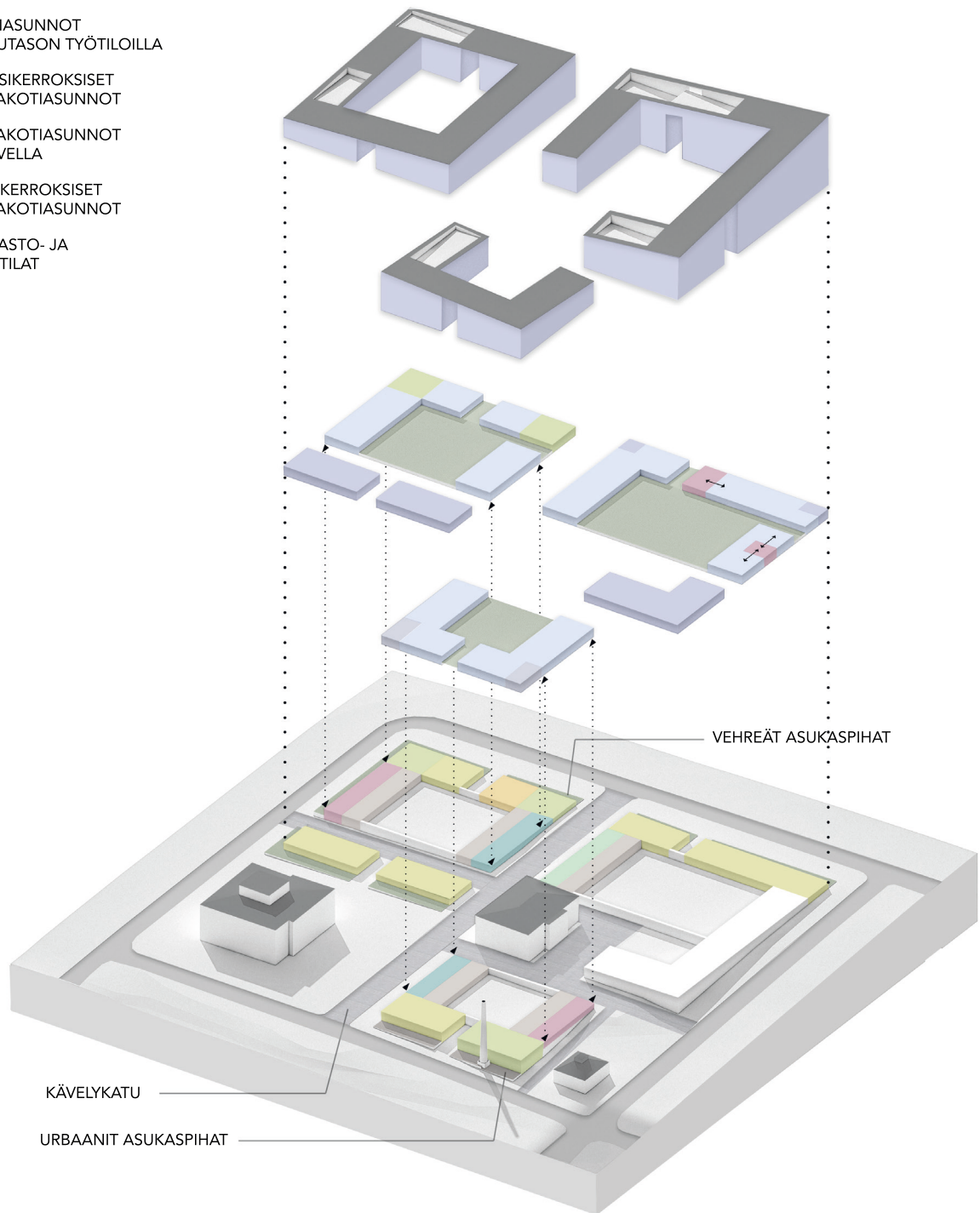
4.3.2 URBAANI PERHEASUMINEN

Kun perheasunnot suunniteltiin aiemmin perinteisen ydinperheen tarpeiden ympärille, nyt asun- tokunnat koostuvatkin erilaisista uusperheratkaisuista, vuorotteluvanhemmudesta ja yksinhuol- tajarperheistä, ja saman kotitalouden henkilökoko ja tilojen käyttötarve voivat olla aivan erilaisia vaikkapa vuoroviikoin. Perheessä, jossa lapset ovat pieniä voi olla aivan erilaiset asumisen tarpeet kuin perheessä, jossa lapset ovat teini-ikäisiä. Perheet tarvitsevat riittävästi tilaa, mutta toisaalta keskusta-asumisen ollessa kallista monilla ei ole varaa suuriin neliöihin. Kun tilaa on niukasti, tulee tilojen joustavuudesta, monikäyttöisyydestä ja tehokkuudesta välttämättömiä ominaisuuksia asun- non toimivuudelle.

Lähtökohtana hyvinvointikorttelin perheasunnoille on monimuotoisuus, sillä urbaanit per- heet ja perheiden asumistarpeet ovat hyvin erilaisia. Perheasunnot aukeavat oman katetun teras- sin kautta yhteiselle kansipihalle, jolloin ne yhdistyvät luontevasti pihan yhteisiin leikki- ja oleskelu- tiloihin. Asuntoihin kuuluu myös suuri parveke, joka tarjoaa lisätilaa oleskelulle, ruokailulle, pyykin kuivatukselle ja leikille. Perheasunnot muodostuvat tupakeittiöstä, joka kodin yhteinen oleskelu- tila, ja sen jatkeeksi sijoittuvista makuuhuoneista. Lähes kaikkiin perheasuntoihin kuuluu erillinen wc kylpyhuoneen lisäksi, ja suurimmista perheasunnoista löytyy lisäksi erillinen kodinhoitotila, joka on usein tilan säästämiseksi järjestetty kaappimaiseksi tilaksi liukuoven taakse eteisen yhteyteen. Suurimpiin perheasuntoihin kuuluu myös oma sauna, ja alkovit tuovat monikäyttöisyyttä makuu- huoneisiin toimiessaan tarvittaessa vaatehuoneina, vauvan sängyn sijoituspaikkana tai työ- tai leikkinurkkauksena.

Osaan perheasunnoista kuuluu katutason työtila, joka mahdollistaa esimerkiksi pienyrittäjän työskentelyn lähellä perhettä. Osaan suuremmista perheasunnoista voi myös liittää erillisen yksi- ön, joka palvelee esimerkiksi itsenäistyvän teini-ikäisen asumisen tarpeita. Maantasokerroksen yk- siöt ovat liitettävissä asuntoihin asunnon sisäisen portaan kautta ja kansipihatason yksiöt pienten tilajärjestelymuutosten avulla. Perheasuntojen suunnittelussa onkin pyritty huomioimaan mahdolli- simman pitkälle joustavuus, monipuolisuus ja luonnonläheisyys.

- PERUSASUNNOT
- PERHEASUNNOT
- PERHEASUNTOIHIN LIITETTÄVÄT YKSIÖT
- PERHEASUNTOIHIN LIITETTÄVÄT TYÖTILAT
- PIENASUNNOT KATUTASON TYÖTILOILLA
- KAKSIKERROKSISET OMAKOTIASUNNOT
- OMAKOTIASUNNOT PARVELLA
- YKSIKERROKSISET OMAKOTIASUNNOT
- VARASTO- JA APUTILAT

4.3.4 YHTEISET TILAT ASUNNON JATKEENA

Asuntojen ollessa pääasiassa pieniä ja tehokkaita, korttelista löytyy monia erityyppisiä yhteistiloja oman asunnon ulkopuoliseen oleskeluun. Maantasokerroksen julkisten palvelutilojen lisäksi korttelin kattokerroksista löytyy asukkaiden käyttöön tarkoitettuja asukastuvaita ja saunatiloja, jotka yhdistyvät vehreisiin kattopuutarhoihin. Yhteistilat tarjoavat korttelin asukkaille mahdollisuuksia yhteiseen oleskeluun kattosaunojen lämmetessä päivittäin. Asukastuvia ja saunatiloja on tarvittaessa mahdollista varata myös yksityiskäyttöön esimerkiksi juhlien järjestämiseen. Korttelista löytyy myös koko kaupunkia palveleva, alkuperäiseen saunakäyttöön restauroitava korttelisauna Kärysauna. Saunassa kaupunkilaiset pääsevät nauttimaan historiallisen saunan ainutlaatuisesta tunnelmasta. Saunan yhteyteen avataan myös pieni kahvio ja saunan länsipuolelle rakennetaan tilava terassi-alue, jossa saunajat voivat vilvoitella ja nauttia virvokkeita.

Yhteisöllisyys korttelissa näkyy myös asuntojen avautumisessa suoraan yhteisiin ulkotiloihin. Työskentelyasuntojen työtilat avautuvat suoraan Kurilankadulle tehden kadusta nykypäivän tulkinnan kivijalkakauppojen reunustamasta kävelykadusta. Tilojen toiminnot voivat asukkaiden aktiivisuudesta ja tilojen käyttötarkoituksesta riippuen levittäytyä kadulle ja asukkaat voivat järjestää yhdessä vaikkapa katufestivaaleja tai markkinatapahtumia, jossa työtiloissa sijaitsevat pienyritykset saavat lisää näkyvyyttä. Perheasunnot taas aukeavat pienen terassin kautta yhteisille kansipihoille, jolloin lapset voivat leikkiä ja vanhemmat grillailla yhdessä ja naapureihin tutustuminen on helppoa ja luontevaa.

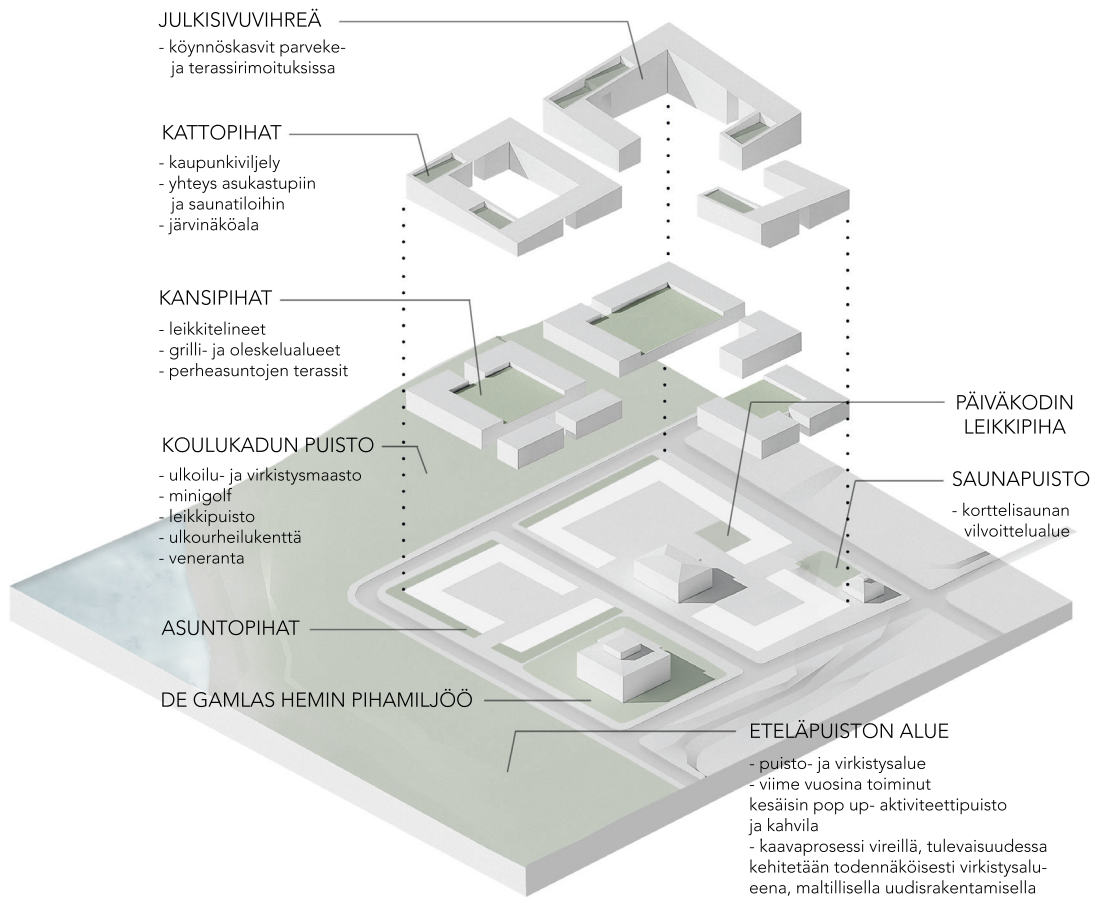
4.4 MONITASOINEN KAUPUNKIVIHREÄ

Hyvinvointikorttelista löytyy runsaasti erityyppisiä viherrakentamisen vyöhykkeitä. Suunnitelualueella sijaitsee kaksi kaavaehdotuksessa säilytettävän puuston alueeksi osoitettua puistomaista vyöhykettä, joilla kasvaa muun muassa arvokasta vanhaa männikköä. Toinen maantason viheralueista sijaitsee korttelisaunan länsipuolella, tarjoten saunan yhteyteen rakennettavalle vilvoitteluterassille hieman näkösuojaa ympäröiviltä rakennuksilta. Toinen säilyvistä viheralueista on De Gamlas Hemin arvokas puistomainen pihamiljö, jolle on jätetty reilusti tilaa vanhan rakennuksen ympärillä. Maantason viheralueisiin kuuluu lisäksi päiväkodin vehreä leikkipiha.

Suunnittelutonttien uutta rakennuskantaa ei ole rakennettu aivan katulinjaan kiinni tonttien rajoja noudatellen, ja maantasossa on jätetty tilaa asuntokohtaisten pihojen vyöhykkeelle, sekä katua reunustavien puiden vihervyöhykkeelle ja jalkakäytävälle. Rakennuksia ympäröivät yksityiset asukaspihat luovatkin tunnusomaisen ja omaleimaisen viherrakentamisen piirteen keskustan kerrostalokortteleille. Asuntopihavyöhyke tarjoaa asunnoille tarvittavaa näkösuojaa ja yksityisyyttä kadulta päin, mutta mahdollistaa myös asunnon toimintojen laajentumisen omalle pihalle.

Maantasosta ylemmäs noustessa yhteistä vihreää oleskelutilaa tarjoavat palvelu- ja pysäköintitilojen päälle nostetut kansipihat. Kansipihoille sijoittuvat kaikki korttelin yhteiset pihatoiminnot, kuten grillikatokset, yhteiset oleskelualueet ja leikkilaineet. Kansipihoille pääsee kulkemaan ulkokautta joko kadulta tai sisäpihan puolelta porrasyhteyden kautta, ja mutta kaikille kansipihoille on myös esteetön kulku porrashuoneista. Kansipihoja reunustavat perheasuntojen lasitetut terassivyöhykkeet, ja kasvillisuudella perheasunnot saavat tarvittaessa vielä lisää yksityisyyttä oman asuntonsa ympärille. Pihakansilta lähtee nousemaan säleikkömäiset puiset terassi- ja parvekerakenteet, joita pitkin istutetaan köynnösmäisiä kasveja vihreyden noustessa myös rakennusten sisäpihojen puoleisille julkisivuille.

Ylimmäisenä kaupunkivihreän tasona sijaitsevat laajat kattopuutarhat, jotka yhdistyvät korttelin yhteistiloihin. Kattopuutarhoista aukeaa upeat näkymät järvelle, puistoon ja kaupunkiin jokaisen asukkaan nautittavaksi, ja niistä löytyy myös mahdollisuus kaupunkiviljelyyn. Kattopihat toimivat upeina virkistyskeittain, auringonottoa paikkoina ja kattosaunojen vilvoittelutiloina, sekä tietenkin korttelin asukkaiden yhteisinä kohtaamis- ja ajanviettopaikkoina.

LOPPUSANAT

Diplomityöprosessini myötä opin sen, että kaikkia ideoitaan ei kannata yrittää laittaa samaan työhön. Erittäin monimuotoisen tilaohjelman ja uudentyypin korttelikonseptin yhdistäminen haastavaan täydennysrakentamistonttiin aiheuttivat työn edetessä haasteita välillä enemmän kuin olisi ollut yhden diplomityön osalta tarpeen. Lopputuloksessa palikat ovat kuitenkin mielestäni melko luontevasti paikoillaan, ja rönsyilevästä korttelikonseptista muodostui realistinen ja toteuttamiskelpoinen rakennussuunnitelma.

Olen tyytyväinen siihen, että pidin suunnitteluprosessin aikana kiinni monesta itselleni tärkeästä lähtökohdasta, kuten luonnonläheisyydestä ja asuntotypologian monimuotoisuudesta, mutta myös siihen että osasin luopua joistakin teemoista, kuten tulirokko-osaston säilyttämisestä. Vaikeinta suunnitteluprosessissa oli mielestäni päätösten tekeminen ja niissä pysyminen, niin aiheen rajauksen kuin suunnitteluratkaisujen osalta. Eriyisen haastavaa oli myös konsepti-idean saattaminen rakennuskompleksiksi, jossa asumiselle ja palveluille löytyi luontevat sijaintipaikat ja ominaispiirteet.

Diplomityöprosessi oli erittäin antoisa, opettavainen ja mielenkiintoinen, ja mielestäni onnistuin itselleni asettamassani haastavassa suunnittelutehtävässä hyvin: lopputuloksena on korttelikonaisuus, joka tukee mielestäni kaupunkilaisten ja korttelin asukkaiden hyvinvointia monella eri tasolla korttelin yhteistiloista asuntoratkaisuihin, pysyen silti kohtuuhintaisena ja tehokkaana, urbaanin asuntorakentamisen nykypäivän vaatimukset täyttävänä rakennussuunnitelmana. Hyvinvointikorttelisuunnitelma edustaa sitä, mihin alun ideointivaiheessa pyrin: yhteisölliseen ja luonnonläheiseen, hyvinvointia tukevia palveluita ja asumista yhdistävään monipuoliseen hybridikorttelikonseptiin, jossa eri sukupolvia ja elämäntyyliä edustavat kaupunkilaiset voivat asua yksilöllisesti, omien asuintarpeidensa ja -toiveidensa mukaisesti.

LAAJUUSTIEDOT JA ASUNTOJAKAUMA

LAAJUUSTIEDOT

Bruttoala	36 500 brm ²
Kerrosala	27 400 kem ²
- asuminen	23 600 kem ²
- palvelu-, yhteis- ja aputilat	3 800 kem ²
Pysäköintipaikat	
- yhteiskäyttöiset	
sähköautot	24 kpl
- yksityisautot	66 kpl

ASUNTOJAKAUMA

PERUSASUNNOT

1 H+K	25,5 m ²	96 kpl
1 H+K	28,5 m ²	68 kpl
1 H+K	34,5 m ²	20 kpl
1 H+K	37,5 m ²	8 kpl
yht.		192 kpl
2 H+K	38,0 m ²	17 kpl
2 H+K	38,5 m ²	6 kpl
2 H+K	40,5 m ²	18 kpl
2 H+K	45,0 m ²	4 kpl
2 H+K	49,5 m ²	14 kpl
2 H+K	57,0 m ²	22 kpl
yht.		81 kpl
3 H+K	57,0 m ²	11 kpl
3 H+K	62,5 m ²	5 kpl
3 H+K	68,5 m ²	16 kpl
yht.		32 kpl

KIVIJALKA-ASUNNOT

Omakotiasunnot

(1 krs)	1 H+K	25,5 m ²	1 kpl
(1 krs)	1 H+K	35,5 m ²	1 kpl
	1 H+K	25,5 m ² + parvi 10,5 m ²	18 kpl
	1 H+K	35,5 m ² + parvi 16 m ²	2 kpl
	2 H+K	38,5 m ² + parvi 16 m ²	2 kpl
	2 H+K	49,5 m ² + parvi 21 m ²	1 kpl
	3 H+K	58,0 m ² + parvi 21 m ²	3 kpl
(2 krs)	2 H+K	49,0 m ²	5 kpl
(2 krs)	3 H+K	73,0 m ²	2 kpl
(perhe)	3 H+K	68,5 m ² + yksiö 28,5 m ²	5 kpl
yht.			40 kpl

Työskentelyasunnot

	1 H+K	35,5 m ² + työtila 35,5 m ²	3 kpl
	2 H+K	38,5 m ² + työtila 38,5 m ²	2 kpl
(perhe)	3 H+K	68,5 m ² + työtila 28,5 m ²	8 kpl
(perhe)	4 H+K	82,5 m ² + työtila 34,5 m ²	1 kpl
yht.			14 kpl

PERHEASUNNOT

	3 H+K	57,0 m ²	1 kpl
	3 H+K	68,5 m ² + yksiö 28,5 m ²	4 kpl
	4 H+K	83,5 m ² (+ yksiö 25,5m ²)	4 kpl
	4 H+K	93,5 m ² (+ yksiö 25,5m ²)	5 kpl
	5 H+K	96,5 m ²	2 kpl
yht.			16 kpl

PERUSASUNNOT	305 kpl
ERIKOISASUNNOT	70 kpl
yht.	375 kpl

LÄHTEET

KIRJALLISET

Bäcklund, P., Sipilä, M. & Tyrväinen, L. 2009. Vaikuttamisen rajoilla – Onko koetulla luonnolla sijaa kaupungin suunnittelussa ja päätöksenteossa?

Saatavissa: <https://aluejaymparisto.journal.fi/article/view/64365/25647>
(Viitattu 11.7.2018)

Enemmän elämää pihapiireihin, 2017. YIT, Demos Effect, Suomi Finland 100.

Saatavissa: <https://www.vyl.fi/site/assets/files/1596/yit-enemman-elamaa-pihapiireihin-public.pdf>
(Viitattu 12.6.2018)

Entisen kulkutautisairaalan kärysauna, lämpökeskus ja mehuasema, kuntoarvio 2016. Huura Oy.

Saatavilla: https://www.tampere.fi/ytoteto/aka/nahtavillaolevat/8581/selvitykset/8581_kuntoarvio_karysauna_ym_2016.pdf
(Viitattu 8.10.2017)

Haapala, A., Puolakka, K. & Rannisto, T., 2015. Ympäristö, estetiikka ja hyvinvointi.

Suomalaisen kirjallisuuden seuran toimituksia 1417, 2015.

Saatavissa: <https://oa.finlit.fi/site/books/10.21435/skst.1417/>
(Viitattu 11.7.2018)

Kehittyvä kerrostalo - Urbaanit lapsiperheet, 19.10.2016. Serum Arkkitehdit Oy, A-Kruunu Oy.

Saatavissa: https://www.hel.fi/static/liitteet/kanslia/aluerakentaminen/kehittyvakerrostalo/urbaanit-lapsiperheet_a-kruunu_valivaiheen-selvitys.pdf
(Viitattu 28.7.2018)

Pulkkinen, S., Ramboll 2012. Tampereen Eteläpuisto – Maaperän pilaantuneisuuden historiaselvitys

Saatavissa: https://www.tampere.fi/ytoteto/aka/nahtavillaolevat/8581/selvitykset/8581_maaperan_pilaantuneisuuden_histselv_2012.pdf
(Viitattu 8.10.2017)

Pyynikin sairaala - entinen kulkutautisairaala, kuntoarvio 2015. Huura Oy.

Saatavissa: https://www.tampere.fi/ytoteto/aka/nahtavillaolevat/8581/selvitykset/8581_kuntoarvio_kulkutautisairaala_2015.pdf
(Viitattu 8.10.2017)

Rönkä, K., 2017. Kaupunkiasumisen uusi normaali, Aspa Suuntaaja 1/2017.

Saatavissa: <https://www.aspa.fi/fi/suuntaaja/suuntaaja-12017-asumisen-tulevaisuus/kaupunkiasumisen-uusi-normaali>
(Viitattu 11.7.2018)

Tampereen asuntotuotantoarvio vuosille 2016-2018

Tampereen kaupunki asuntotoimi, Tampere 2016

Saatavissa: https://www.tampere.fi/tiedostot/a/UJOXZ8dnP/Asuntotuotantoarvio_2016-2018.pdf
(Viitattu 11.7.2018)

Tampereen kulkutautisairaala - Tampereen kulkutautisairaalan rakennushistoriaselvitys

20.3.2009

Arkkitehtitoimisto Hanna Lyytinen Oy

Saatavissa: https://www.tampere.fi/ytoteto/aka/nahtavillaolevat/8581/selvitykset/8581_rakennushistoria_kulkutautisairaala_2009.pdf

(Viitattu 8.10.2017)

Vuokola, T. 20.9.2017, päivitetty 27.9.2017. Eteläpuisto Tampereella – Tästä on kyse kiistanalaisessa hankkeessa. Aamulehti, verkkoartikkeli.

Saatavissa: <https://www.aamulehti.fi/uutiset/tasta-on-kyse-etelapuisto-hankkeessa-tampereella-historia-kiistat-suunnitelmat-ja-kaikki-mita-sinun-tarvitsee-tietaa-200386768/>

(Viitattu 28.7.2018)

HAASTATTELUT

Pettissalo, Mika, korttelitaiteilija ja talonmies. Haastattelu 7.10.2017

KUVAT

Kaikki suunnitelmakuvat ja valokuvat: Outi Keskinen

PLANSSIPIENENNÖKSET

HYVIN VOINTI KORTTELI

1 2 3 4 5 6 7 8

Hyvinvointikortteli sijaitsee rauhallisella paikalla Tampereen Etelä-puistossa, kävelymatkan päässä kaikista keskustan palveluista. Korttelialue sijoittuu vyöhykkeelle, jossa tiivis kaupunkirakenne vaihtuu vehreäksi puistoalueeksi, ja alueella pääseekin nauttimaan rauhallisesta ja luonnonläheisestä asumisesta aivan keskustan tuntumassa. Korttelin rakennuksista avautuu upeat näkymät puistoon ja Pyhäjärvelle. Hyvinvointikortteli tarjoaa tälle hyvin ainutlaatuiselle asuinalueelle reilusti uutta asumista ja koko kaupunkia hyödyttäviä palveluita.

Korttelikonaisuus muodostuu kolmesta korttelimassasta, jotka kätkevät sisäänsä suojaisat, vehreät sisäpihat. Korttelikonsepti muodostuu kolmesta pääteemasta: se tarjoaa monipuolisen valikoiman erilaisia asuntoja eri elämäntilanteisiin, runsaasti hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä tukevia ja arkea sujuvoittavia palveluita sekä luonnonläheistä asumista urbaanissa kaupunkikorttelissa.

ASUMINEN

MONIPUOLINEN ASUNTOTYPOLOGIA

PALVELUT

HYVINVOINTIA TUKEVAT PALVELUT

LUONTO

MONITASOINEN KAUPUNKILUONTO

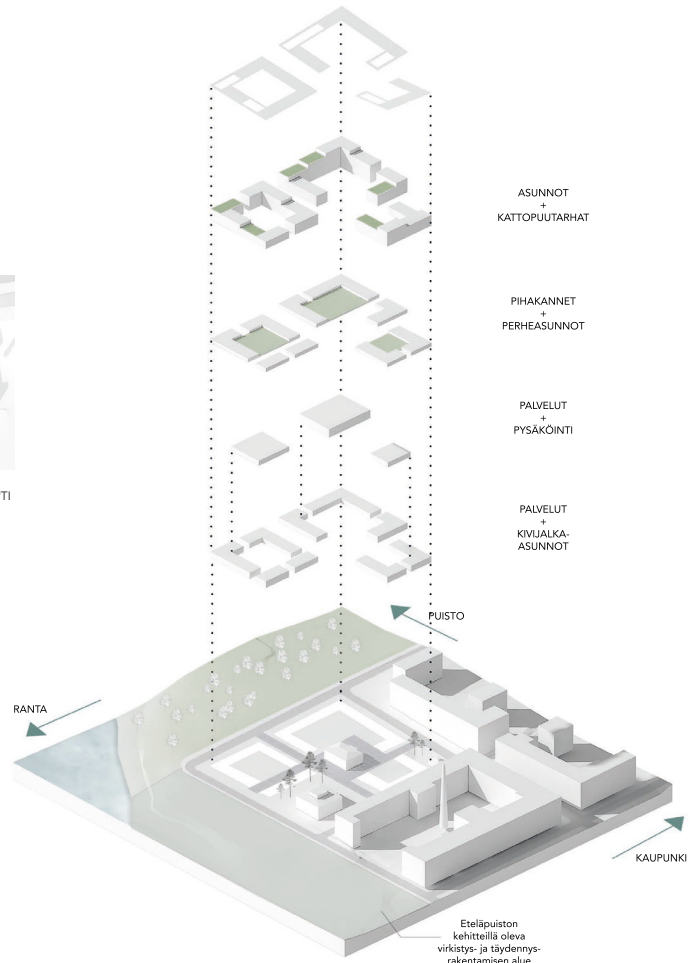
KORTTELIKONSEPTI

LAAJUUSTIEDOT

Bruttoala	36 500 brm ²
Kerrosala	27 400 kem ²
- asuminen	23 600 kem ²
- palvelu-, yhteis- ja aputilat	3 800 kem ²
Pysäköintipaikat	
- yhteiskäyttöiset sähköautot	24 kpl
- yksityisautot	66 kpl

RAKEISUSKAAVIO 1:10 000

KORTTELIN TOIMINNOT JA SUHDE LÄHIYMPÄRISTÖÖN

NÄKYMÄ KANSIPIHÄLTÄ

HYVINVOINTIKORTTELI - HYVINVOINTIA TUKEVAA ASUMISTA TAMPEREEN ETELÄPUISTOSSA

DIPLOMITYÖ

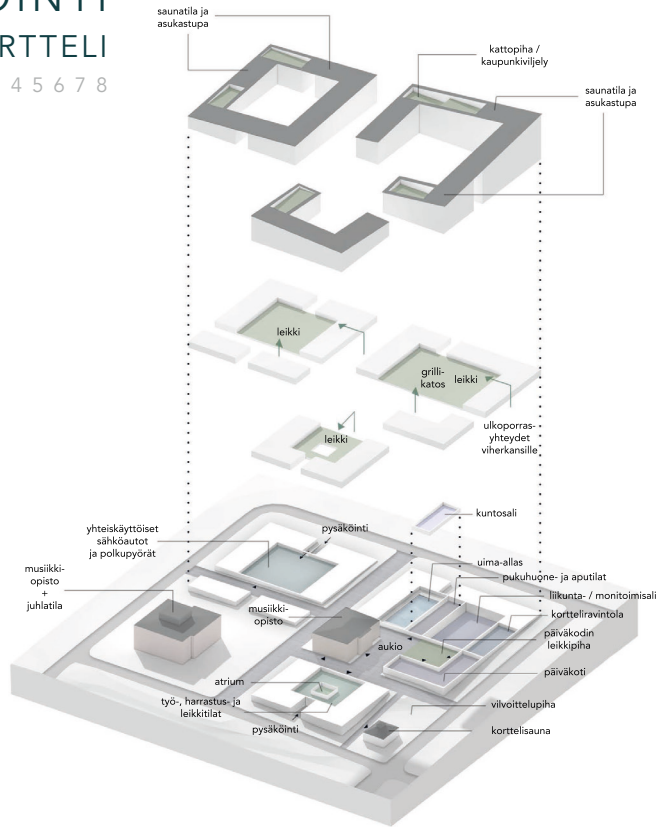
OUTI KESKINEN

TAMPEREEN TEKNILLINEN YLIOPISTO

SYKSY 2018

HYVIN VOINTI KORTTELI

1 2 3 4 5 6 7 8

KORTTELIN PALVELUT JA YHTEISTILAT

LÄHIYMPÄRISTÖN PALVELUT

SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHTIA

Hyvinvointikortteliin kuuluu monipuolinen valikoima korttelin asukkaiden ja koko kaupunkilaisten hyvinvointia tukevia ja arkea sujuvoittavia palveluita.

Palvelutuloihin kuuluu uima-altaan, kuntosalin ja liikunta-monoimaisalin muodostama liikuntakeskus, yhteiset työ-, harrastus- ja leikkitalit, päiväkotit, kortteliravintola, musiikkiopisto ja korttelisauna kahviloineen. Palvelutilat sijaitsevat suunnittelualueen pohjoisemmassa korttelissa maantasekerokossa, pihakansien alla sekä Pyhäjärvenkadun varrella tontin pohjoislaidalla. Palvelutilat sijoittuvat pääasiassa korttelin keskellä sijaitsevan aukion ympärille, ja tiloista on visuaalinen yhteys toisiinsa lasiseinien läpi.

Pihakansien alla sijaitseviin palvelutiloihin saadaan valoa ja näköyhteys pihakansilta myös katoikkunoiden kautta. Palvelutilat houkuttelevat korttelin asukkaita ja kaupunkilaisia työskentelemään, harrastamaan ja liikkumaan yhdessä, ja päiväkotit ja runsaat leikkitalit sisällä ja pihalla tarjoavat lapsille mielekkäitä ja turvallisia, helposti vahdittavia ajanviettopaikkoja kaupungissa. Palvelutilojen toiminnot voivat tarpeen mukaan siirtyä tai laajentua aukiolle, jolloin aukio voi toimia järjestyspaikkana esimerkiksi musiikkiopiston pihakansentille tai ravintolasta haettujen piknikeväiden nautiskelupaikkana. Toiminnot voivat laajentua myös työtalojen reunustalle kävelykaduksi rauhoitetulle Kurilankadulle, jossa asukkaat voivat halutessaan järjestää valikkapa katufestivaaleja tai krippurintapahtumia.

Palvelukonsepti muodostuu asukkaiden tarpeisiin räätälöidystä palvelupaketeista, joihin voi sisällyttää omien tarpeiden mukaan esimerkiksi siivous- ja lapsenvahvipalvelun. Ruokapalvelun kautta voi tilata kauppaostokset porrashuoneen palvelualueen, josta löytyy asuntokohtaiset säilytyskaapit myös kylmätuotteille. Lääkkäimmille tai liikuntarajoitteisille asukkaalle on mahdollista järjestää kuntoutuspalveluita tai vesijumpaa liikuntatiloissa, ja asiantuntijapalvelu auttaa tarvittaessa kaikissa arkisten asioiden hoidossa, kuten kauppareissuilla tai pankki- ja vakuutusasioiden hoidossa. Palvelupaketit ovat täysin vapaaehtoisia, mutta mahdollistavat myös hyvin pitkälle tuetun palveluasumisen korttelissa.

Hyvinvointikorttelista löytyy paljon yhteiskäyttöisiä kulkuneuvoja ja harrastusvälineitä, kuten sähköautoja, polkupyöriä, liikuntavälineitä, leikkikaluja ja puutarhanhottovälineitä kaupunkivälilylyyn. Yhteiskäyttöisten välineiden ansiosta kaikkea ei tarvitse omistaa itse, ja asukkaiden on helpompi harrastaa ja kokeilla uusia asioita, kun välineitä voi kätevästi lainata kokeiluun. Lasten kasvussa voi vanhoja leluja lahjoittaa yhteisiin leikkitaloihin, ja itselle tarpeettomia liikunta- ja harrastusvälineitä voi myös luovuttaa helposti korttelin käyttöön. Kulkuvälineiden ja tavaroiden lainaamisesta vastaa korttelitalonmiehis, ja lainaukset ja palautukset kirjataan sähköiseen järjestelmään.

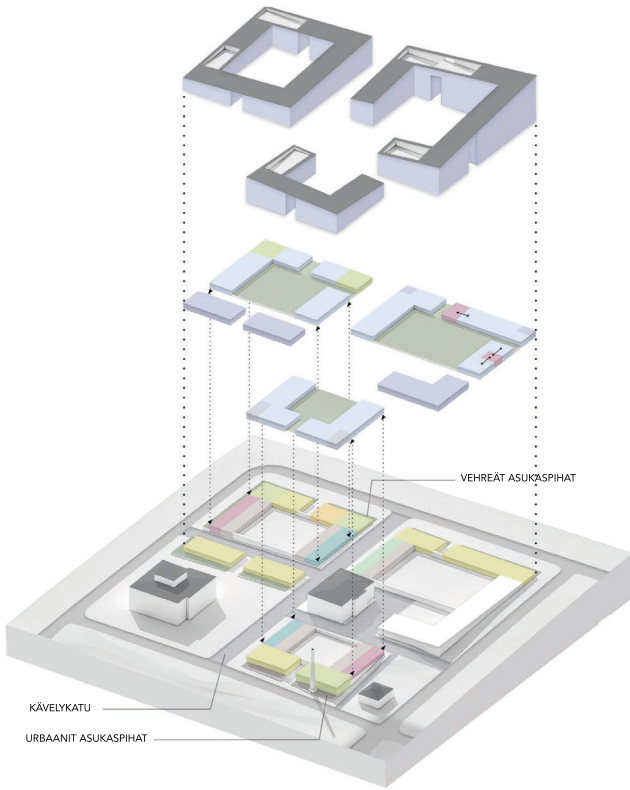
NÄKYMÄ IDÄSTÄ KURILANKADULLE

HYVIN VOINTI KORTTELI

1 2 3 4 5 6 7 8

Hyvinvointikorttelista löytyy monipuolinen valikoima asuntotyyppiä erilaisiin tarpeisiin. Maantasossa sijaitsevat kivijalka-asunnot on jaettava kahteen eri asuntotyyppiin: työskentelyasuntoihin ja omakoti-asuntoihin. Kivijalka-asuntojen lisäksi korttelista löytyy valikoima erilaisia perheasuntoja pihakanskerroksesta. Ylemmistä kerroksista löytyy perinteisempiä kerrostaloasuntoja yksioista kolmioihin.

Asunnot ovat pinta-aloiltaan ja pohjaratkaisultaan tehokkaita, jotta ne saataisiin pidettyä kohtuuhinnaisina kaikille kaupunkilaisille opiskelijoista lapsiperheisiin ja ikäihmisiin. Kaikki asunnot on varustettu omalla parvekkeella tai ranskalaisella parvekkeella, ja asukkailla on lisäksi käytössään runsaasti yhteistiloja ja yhteisiä pihajaloja, jolloin asumisen tilat jatkuvat oman asunnon neliöitä laajemmalle.

PIHASUUNNITELMA 1:750

- PERUSASUNNOT
- PERHEASUNNOT
- PERHEASUNTOIHIN LIITETTÄVÄT YKSIO
- PERHEASUNTOIHIN LIITETTÄVÄT TYÖTILAT
- PIENASUNNOT KATUTASON TYÖTILOILLA
- KAKSIKERROKSEKSET OMAKOTIASUNNOT
- OMAKOTIASUNNOT PARVELLA
- YKSIKERROKSEKSET OMAKOTIASUNNOT
- VARASTO- JA APUTILAT

Asuntotyypit sijoittuvat kortteliin maanpinnan muotojen mukailleen, siten että maan pinnan laskiessa asuntojen korkeus kasvaa yksikerroksisista parvasuunnitelmiksi tai kaksikerroksisiksi asunnoiksi. Asuntojen tyyppiin vaikuttaa myös pihakannen korkeusasema suhteessa maaston pintoihin, pihakannen korkeuden määrittäessä sen sisältämien toimintojen ja tilavaatimusten mukaan liikuntahallista pysäköintialaan.

Asuntotyypit vaihtelevat korttelin eri osissa myös tunnelman mukaan. Omakotiasuntoihin liittyvät vehreät pihat sijoittuvat korttelin puustoisille vyöhykkeille tai puiston suuntaan aukeaville laiduille, kun taas kaupungin puolelle sijoittuvat pihat ovat luonteenomaan urbaanimpia. Kaikki kävelykadun varalle sijoittuvat tilat ovat ylempien kerrosten asuntoihin kuuluvia työ- ja toimintiloja, jolloin kävelykadulle muodostuu kiinnostava, pienten kivijalkatoimintojen reunustama urbaani kaupunkibulevardi.

KORTTELIN ASUNTOTYYPPIEN SIJAINKAAVIO

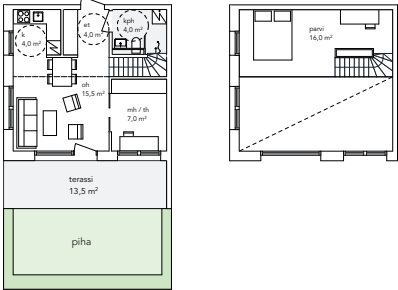

HYVIN VOINTI KORTTELI

1 2 3 4 5 6 7 8

Omakotiasunnot ovat katutasossa sijaitsevia asuntoja, joilla on pientalomaisia piirteitä, kuten oma pieni terassi ja pihajalke ja erillinen sisäänkäynti pihan puolelta. Omakotiasuntojen tyyppi ja koot vaihtelevat korttelin eri puolilla ja niiden kerroskorkeus vaihtelee maanpinnan korkeojen mukaisesti. Osa asunnoista on yksikerroksisia, osa taas pinta-alaltaan tehokkaita, mutta huonekorkeudeltaan reiluja parvi-asuntoja. Omakotiasunnoista löytyy myös suurempia kaksikerroksisia asuntoja, joissa on pihan ja terassin lisäksi oma parveke. Suurimmat omakotiasunnot aukeavat oman pihan lisäksi yhteiselle kansipihalle, ja niissä maantasokerroksen tilat voi erottaa esimerkiksi teinin yksikiöksi.

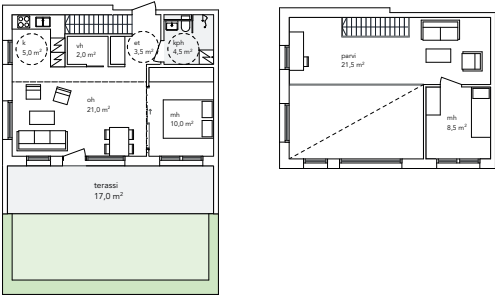
ASUNTOESIMERKKI: omakotiasunto parvella ja viherpihalla
2 h+k 38 m² + parvi 16 m²

ASUNTOESIMERKKI: kaksikerroksinen omakotiasunto urbaanilla pihalla
3 h+k 73 m²

ASUNTOESIMERKKI: omakotiasunto vihreällä pihalla, suurin osa yläkerrosta avointa parvitiilaa
3 h+k 58 m² + parvi 21 m²

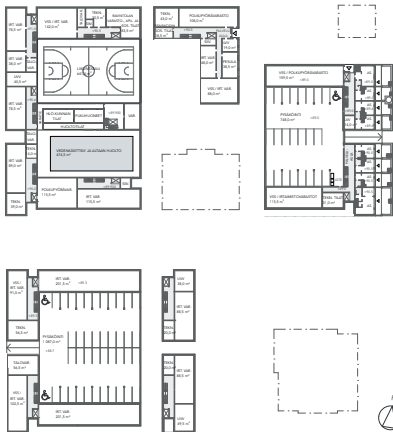
ASUNTOESIMERKKI: pieniasunto katutason työtillalla
1 h+k 33,5 m² + työtilla 35,5 m²

ASUNTOPOHJAESIMERKIT 1:100

Työskentelyasuntoihin kuuluu maantasossa sijaitseva työtilla omalla sisäänkäynnillä sekä ylempien kerrosten asunto. Osa asunnoista on pienempiä 1-2 hengen asuntoja, ja osa taas on suoraan kansipihalle aukeavia suurempia, perheelle tai kimppa-asujille sopivia asuntoja. Työtillat ovat luonteeltaan liikelamaista avointa raakatiilaa, joka aukeaa suoraan rauhalliselle kävelykadulle. Työtilla sopii hyvin vaikkapa asukkaan oman yrityksen toimitaluksi, kiviäkkämymäläksi, toimistotilaksi tai taitelijan ateejapaikantilaksi. Työtillan toiminnot voivat asukkaiden aktiivisuudesta riippuen laajentua myös kävelykadun terassi- ja oleskeluyöhykkeelle.

MAANTASOKERROS 1:400

KELLARIKERROS 1:750

NÄKYMÄ PARVIASUNNOSTA

HYVIN VOINTI KORTTELI

1 2 3 4 5 6 7 8

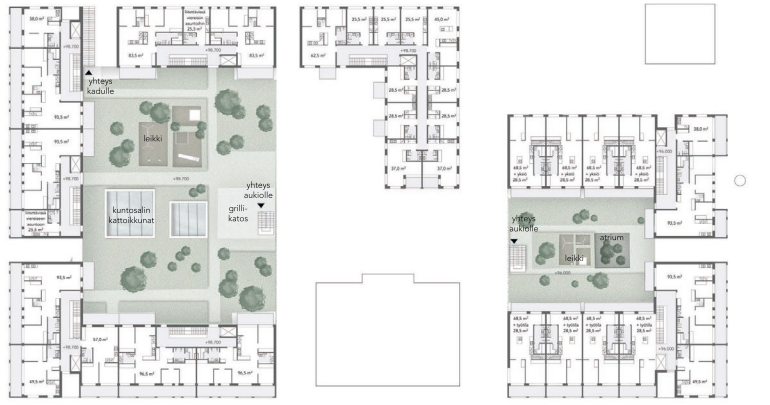
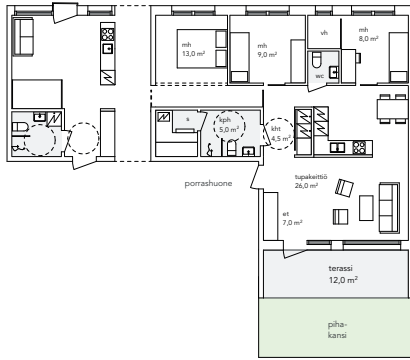
Perheasunnut sijaitsevat pääasiassa pihakansatasolla, mutta osaan niistä voi kuulua lisäksi esimerkiksi maantasokerroksen yksiö tai työtila. Kaikki perheasunnut aukeavat oman terassin ja pienen pihaluken kautta suoraan yhteiselle pihakannelle, jolta löytyy lasten leikkipaikat, grillikatokset ja muut yhteiset pihatoiminnot. Perheasunnoista löytyy mahdollisuuksien mukaan oma sauna, kodinhoitotila, tilaa lastenvaunuille ja erillinen wc-tila. Perheasuntojen makuuhuoneet sijaitsevat yhteiseen ajanviettoon tarkoitettuun olohuoneeseen ynnäpäällä, ja osaan asunnoista kuuluu mahdollisuus yhdistää viereinen yksiö osaksi asuntoa, jolloin esimerkiksi perheen itse-istäytyä teini saa enemmän asuntoa.

Työtilan sisältävistä perheasunnoista hyötävät etenkin pitkää työpäivää tekevät yrittäjävhemmat, jolloin toimipiste kodin yhteydessä helpottaa työn ja perhe-elämän yhteen sovittamista. Perheasunnoissa on paljon pientalomaisia piirteitä: osa asunnoista esimerkiksi aukeaa kahdesta eri kerroksesta vastakkaisiin ilmansuuntiin oleville pihaille tarjoten ajanviettoon sekä yhteisöllisemmän kansipään että yksityisen pienvihan. Useimpiin perheasuntoihin kuuluu lisäksi oma parveke, joka tuo lisätilaa ajanviettoon, nukkailuun ja vaikkapa pyykin kuivatukseen.

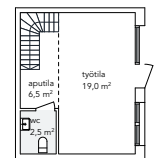
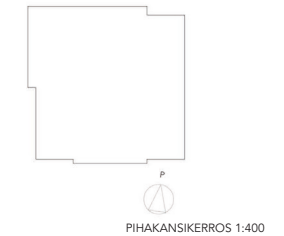
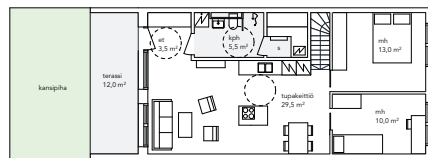
ASUNTOESIMERKKI: perheasunto
5 h+k 96,5 m²

ASUNTOESIMERKKI: perheasunto + asuntoon tarvittava liitettävä yksiö
4 h+k 83,5 m² + yksiö 25,5 m²

ASUNTOESIMERKKI: perheasunto + työtila
3 h+k 68,5 m² + työtila 28,5 m²

ASUNTOPOHJAESIMERKIT 1:100

NÄKYMÄ PERHEASUNNOSTA

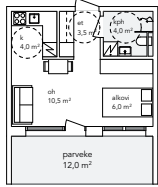

HYVIN VOINTI KORTTELI

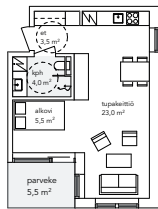
1 2 3 4 5 6 7 8

Perusasuntojen valikoimasta löytyy erilaisia yksioita, kaksioita ja kolmioita. Pienimmät perusasunnot soveltuvat yksinlälvälle tai opiskelijoille ja suuremmat perusasunnot sopivat hyvin pienille perheille, kmp-pkavereille tai pariskunnille. Kaikkien perusasuntoihin kuuluu parveke, lukuun ottamatta muutamia pienempiä asuntoja, jotka on varustettu ranskalaisella parvekkeella. Perusasunnot sopivat tavallisilla kaupunkilaisille, jotka eivät tarvitse asunnoltaan erikoisominaisuuksia, mutta jotka haluavat päästä nauttimaan Hyvinvointikorttelin tarjoamista palveluista, yhteisloista ja tunnelmasta.

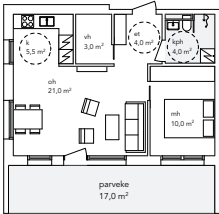
ASUNTOESIMERKKI: yksio
28,5 m²

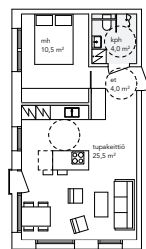
ASUNTOESIMERKKI: yksio
37 m²

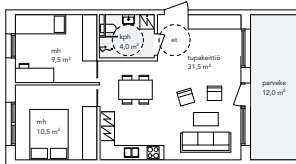
ASUNTOESIMERKKI: kaksio
49,5 m²

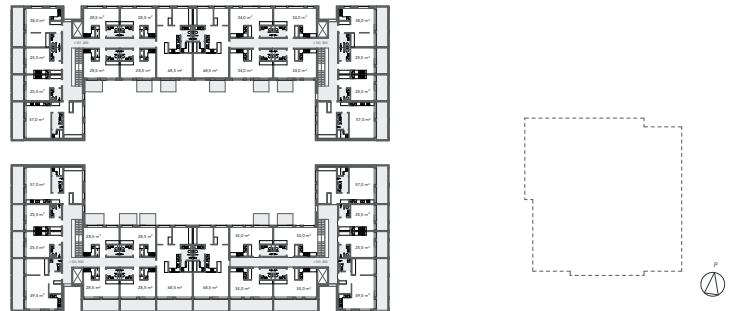
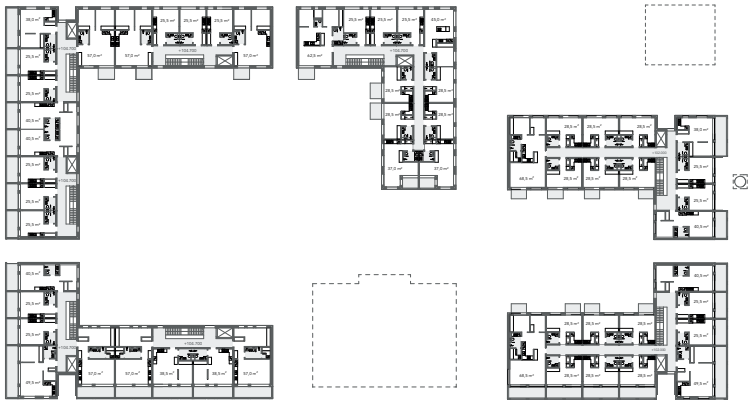
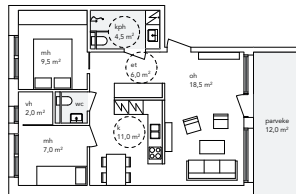
ASUNTOESIMERKKI: kaksio
45 m²

ASUNTOESIMERKKI: kolmio
57 m²

ASUNTOESIMERKKI: kolmio
62,5 m²

ASUNTOJAKAUMA

PERUSASUNNOT 305 kpl
1 h+k 192 kpl
2 h+k 81 kpl
3 h+k 32 kpl

OMAKOTIASUNNOT (1-2-kerroksiset tai parviasunnot, joilla oma piha)

40 kpl
1 h+k 22 kpl
2 h+k 8 kpl
3 h+k 5 kpl
3 h+k perheasunto 5 kpl

TYÖSKENTELIASUNNOT (työtilä kävelykadun varrella)

14 kpl
1 h+k 3 kpl
2 h+k 2 kpl
3 h+k perheasunto 8 kpl
4 h+k perheasunto 1 kpl

PERHEASUNNOT (ne kansipihalle aukeavat asunnot, joita ei ole laskettu yllä oleviin kategorioihin)

16 kpl
3 h+k 1 kpl
3 h+k + yksiö 4 kpl
4 h+k (+yksiö) 7 kpl
5 h+k 2 kpl

KAIKKI ASUNNOT 375 kpl

TYYPILLINEN KERROSPOHJA 1:400

ASUNTOPOHJAESIMERKIT 1:100

LEIKKAUS A 1:500

LEIKKAUS B 1:500

HYVIN VOINTI KORTTELI

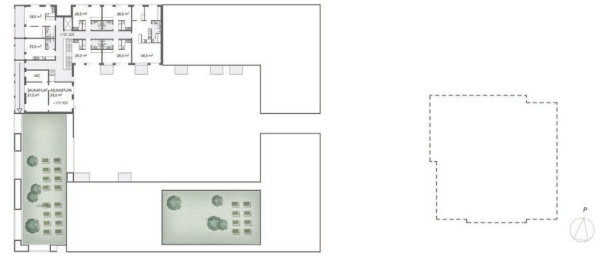
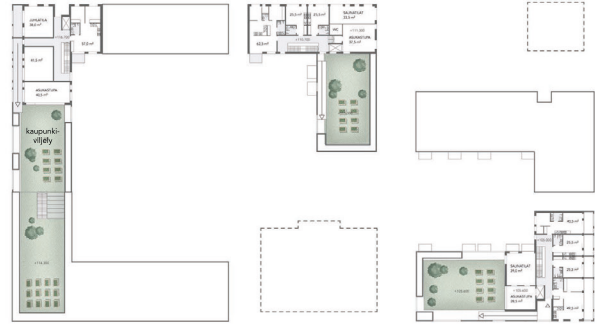
1 2 3 4 5 6 7 8

Hyvinvointikorttelissa korostuu luonnonläheisyys monella tavalla. Kortteli sijaitsee laajojen puisto-, virkistys- ja ulkoilualueiden välittömässä läheisyydessä ja aivan Pyhäjärven tuntumassa. Suunnitelulta löytyy arvokas De Gamlas Hemin puistomainen pihamielisyys vanhoine männikköineen ja korttelisauna Kärysaunan vilvoittelupaistikko.

Korttelin uudisrakentamisessa on huomioitu kaupunkivihreä monella eri tasolla. Maantason kivilaaka-alueita reunustavat vehreät asuntopiha-alueet, kaikkia katualueita reunustavat puuvirvotit ja päiväkodin piha on toteutettu luonnonläheiseksi ja vehreäksi leikkialueeksi.

Maantasosta ylöspäin noustessa korttelikonaisuudesta löytyy jokaisen korttelin sisäpihalla oma nostettu kansipiha, joka toimii korttelin asukkaiden yhteisenä virkistys-, kohtaus- ja ajanviettopaikkana. Kansipihoilta lähtee sisäpihojen julkisivuja pitkin kiipeämään köynnöskasvillisuutta, ja ajan myötä sisäpihat muotoutuvatkin vihreiksi kei- taiksi urbaanin kaupunkiympäristön keskellä.

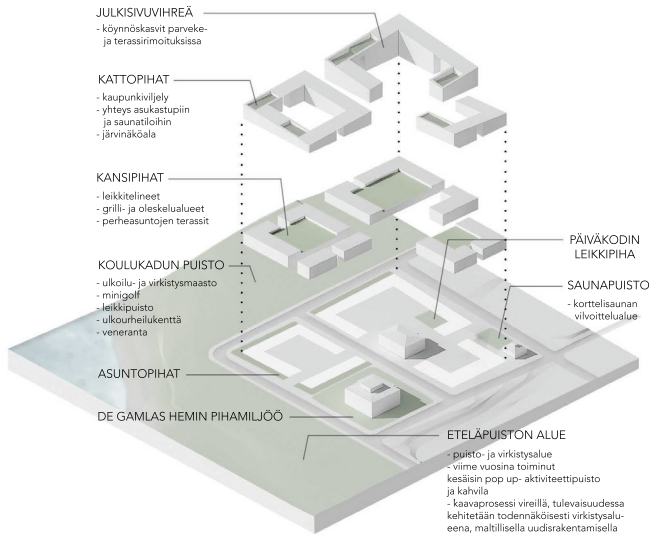
Ylimmistä kerroksista löytyy lisäksi vehreät kattopiha, jotka ovat yhteydessä talojen asuustuppiin ja saunatiloihin. Kattopuutarhoissa asukkailla on mahdollisuus nauttia upeista järvinäkaloista ja auringonpaisteesta, ja innokkaat puutarhurit pääsevät kattopihoilla harrastamaan kaupunkiviljelyä.

KATTOPIHAKERROS 1:500

LIITTYMINEN YMPÄRISTÖN VIHERALUEISIIN 1:10 000

JULKISIVUVIHERÄ

- köynnöskasvit parveke- ja terassirimoituksissa

KATTOPIHAT

- kaupunkiviljely
- yhteys asuustuppiin ja saunatiloihin
- järvinäköala

KANSIPIHAT

- leikkikellinnet
- grilli- ja oleskelualueet
- perheasuntojen terassit

KOULUKADUN PUISTO

- ulkoilu- ja virkistysmaasto
- minigolf
- leikkipuisto
- ulkourheilukenttä
- veneranta

ASUNTOPIHAT

DE GAMLAS HEMIN PIHAMILJÖÖ

PÄIVÄKODIN LEIKKIPIHA

SAUNAPUISTO

- korttelisaunan vilvoitteluala-

ETELÄPUISTON ALUE

- puisto- ja virkistysalue
- viime vuosina toiminnut kesäisin pop up- aktiviteetti- puisto ja kahvila
- kaavaprosessi vireillä, tulevaisuudessa kehitetään todennäköisesti virkistys- aluena, maltillisella uudisrakentamisella

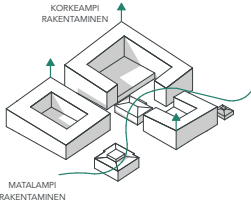
KORTTELIN VIHERALUEET

NÄKYMÄ KATTOPUUTARHASTA

HYVIN VOINTI KORTTELI

1 2 3 4 5 6 7 8

Hyvinvointikorttelin arkkitehtoninen ilme muodostuu kolmen korttelin muodostamasta yhtenäisestä kokonaisuudesta. Rakennusten kadunpuoleiset julkisivut ovat ulokkeettomia ja veuhloitu punertavan tummanruskealla tiellä, lasitettujen parvekkyöhykkeiden kätkeytyessä tiivevohuksen taakse muodosten säännönmukaisen ruudukkoilmeen rakennusten julkisivuun. Kivijalkakerroksessa julkisivu vaihtelee asuntotyypin mukaan, ja asuntokohtaiset pihat ovat kaupungin puolella urbaanimpia tiilipihoja ja puiston puolella vihreämpiä viherpihoja. Rakennusten julkisivumateriaalina sisäpihojen puolella on lämpökäsiteltyä kuusta, joka tuo vihreille sisäpihoille lämpimän ja luonnollisemman tunnelman. Sisäpihojen julkisivuissa parvekkeet työntyvät ulos rakennuksen ulko-kuoresta hajanaisena sormitelmana.

Rakennusten kadunpuoleisen julkisivun ikkunat edustavat nykypäivän tehdasarkkitehtuuria, rakennuskokonaisuuden luodessa kiinnostavan vastaparin viereiselle yli satavuotiaalle Klिंगendahlin punatiilikorttelille, joka on toimitus aikoinaan tehtaanä. Ikkunat ovat kaikissa asunnoissa suuria, jotta asuntoihin pääsee mahdollisimman paljon valoa ja asunot saavat avautua mahdollisimman suoraan ympäröivään puistoon ja vihreille sisäpihoille.

Rakennusten sijoittelu tontilla noudattaa ympäröivän rakennuskannan ruutukaavaa. Omaleimainen ilme korttelikokonaisuudelle syntyy yhtenevästä kattorakennuksesta, jotka laskevat korttelin sydämenä toimivaa aukioita ja tontille sijaitsevia vanhoja rakennuksia kohti, ja nousevat korttelien kaupungin tai puiston puoleisilla ulkoreunoilla.

JULKISIVU POHJOISEN 1:500

JULKISIVU LÄNTEEN 1:500

JULKISIVU ETELÄÄN 1:500

JULKISIVU ITÄÄN 1:500

NÄKYMÄ KOILLISESTA

